

Voto

KU Leuven hernieuwt contact met Zuid-Afrika Het mag weer

De KU Leuven is momenteel bezig interuniversitaire samenwerkingsovereenkomsten te sluiten met vier Zuid-Afrikaanse universiteiten. De keuze viel op Afrikaanstalige instellingen met weinig zwarte studenten, die niet meteen een progressieve reputatie hebben. Een erg betwistbare beslissing als je rekening houdt met de delicate overgangsfase die Zuid-Afrika doormaakt, waarin de oude machthebbers een deel van hun macht zullen moeten afstaan.

Het verhaal van de hernieuwde betrekkingen tussen de KU Leuven en Zuid-Afrika zou je kunnen laten beginnen in mei 1992. Op de Raad voor Internationale Relaties (RIR), het orgaan dat zich specifiek bezighoudt met de buitenlandse contacten van onze unief, informeerde een niet nader genoemd lid naar de politiek ten aanzien van Zuid-Afrika. Daarop "bevestigde" de voorzitter (Willy Geysen) het voornemen tot normalisering der betrekkingen, nu de Apartheidswetgeving opgegeven (sic) is, aldus het verslag.

fakulteiten Psychologische en Pedagogische Wetenschappen, Sociale Wetenschappen en Godgeleerdheid zijn die op dat moment al contacten hebben met Zuid-Afrika.

Volgende belangrijke stap is een rondreis van voorzitter Geysen langs elf Zuid-Afrikaanse universiteiten van half februari tot half maart 1993. De elf werden op voorhand geselecteerd aan de hand van voornoemde enquête. Het gaat voornamelijk om de Afrikaanstalige uniefs, enkele Engelsstalige en drie overwegend zwarte instellingen. Dat de KU Leuven op dat moment al vast van plan was nog dit jaar effectief enkele overeenkomsten af te sluiten, blijkt uit het feit dat hierover al anderhalf miljoen voorzien was op de begroting van de RIR.

Kommotie

Op dat moment loopt er al een enquête onder de fakulteiten om na te gaan welke samenwerking er bestaat of wenselijk geacht wordt. Uit de resultaten daarvan blijkt dat het vooral de

Bij zijn terugkeer is Geysen vrij optimistisch over de mogelijkheid tot samenwerking. De raad volgt hem hierin en komt zo tot de volgende beleidslijn: "bilaterale akkoorden met de best uitgebouwde universiteiten en gerichte ontwikkelingsamenwerking met een paar verdienstelijke en beloftevolle partners". Konkreet betekent dit dat er prioritaair akkoorden zullen komen met vier Afrikaanstalige uniefs: Stellenbosch, Pretoria, Bloemfontein en Potchefstroom.

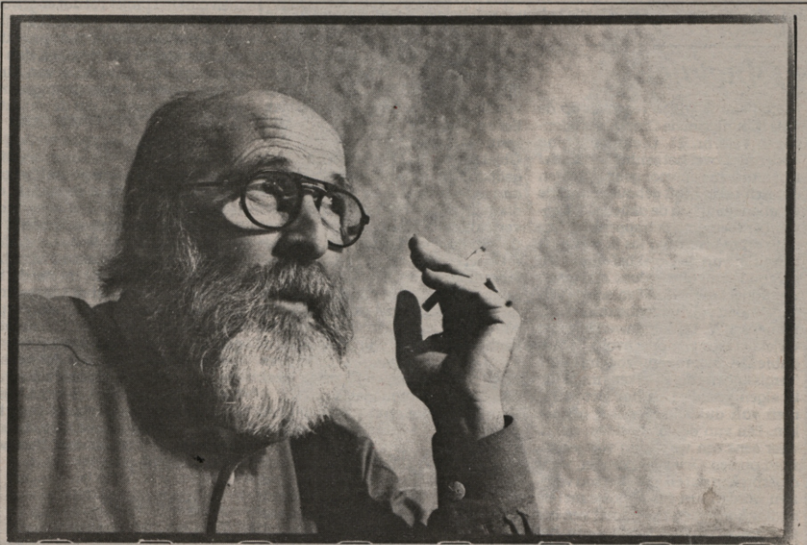
De Engelstalige uniefs zouden het Europese continent nog niet 'ontdekt' hebben en zich vooral richten op de VS en Groot-Brittannië. Met twee uniefs die zich meer op zwarten richten, de Vista-universiteit in Pretoria en die van West-Cape in Bellville, wordt geen akkoord afgesloten, maar aan 'ontwikkelingsamenwerking' gedaan. Het akkoord met Pretoria zou ondertussen al getekend zijn, de andere drie zijn al in een vergevorderd stadium.

Akkoord

Met deze nieuwe politiek verandert de KUL duidelijk de lijn die ze de laatste jaren officieel aanhield. In maart 1988 werd er op Akademische Raad nog expliciet de volgende beleidslijn geformuleerd: "de universiteit wenst geen samenwerkingsovereenkomsten af te sluiten met Zuid-Afrikaanse (sic) universiteiten, die een bevestiging van het apartheidssysteem kunnen inhouden." Er werd toen echter beklemtoond dat het niet ging om een algemeen verbod: individuele en fakultaire contacten mochten, als men er maar voor zorgde dat die "ter plaatse niet misbruikt worden als bevestiging van het apartheidssysteem".

Aanleiding voor deze stellingname was de kommotie die er dat jaar geweest was rond de eredoctoraten. Er werd toen tegelijk een eredoctoraat uitgereikt aan Mgr. Hurley, voorzitter van de Zuid-Afrikaanse bisschoppenkonferentie en actief anti-apartheidsstrijder, en aan André Leyens, betrokken

vervolg op pag. 3

Vader Abraham eindelijk weer in het land. Niet in dat kleine kafee aan de haven, maar in het Coliseum te Haasrode op het Smartlappenfestival. Meer op p.3.

(foto Karel De Weerd)

Alma 1 verhuist, Acco niet De onmogelijkheid tot samenwerken

In 1960 werd door het Belgisch Parlement een wet aangenomen ter reglementering van de sociale voorzieningen voor universiteitsstudenten. Deze 'wet van zestig' bevat een opsomming van de voorzieningen die door de staat via de universiteiten gesubsidieerd mogen worden. Het gaat hier onder andere om voeding, huisvesting, medische verzorging en studieadvies. Niet in de wet van zestig als subsidieerbaar opgenomen is het studiemateriaal, de cursussen.

Nochtans maken kursusteksten wel een aanzienlijk deel uit van het studentenbudget. De noodzaak kursussen aan te kopen draagt dus bij tot de financiële drempel naar hoger onderwijs. Dit probleem trachtte men te omzeilen. Zo richtten de studenten in eigen beheer een prive-bedrijf op, Acco, met als doelstelling alle studenten van betaalbare cursussen te voorzien. Op die manier kwam aan onze universiteit een sociale sektor tot stand met zowel een publiekrechtelijke vleugel, — alle voorzieningen die via de universiteit door de staat gesubsidieerd worden (huisvesting, Alma,...) —, als een privaatrechtelijke vleugel (Acco).

Privaat

Ondanks die opsplitsing is er in het bestuur van deze verschillende voorzieningen een sterke overeenkomst. De huidige voorzitter en een gekoördineerd lid van de Raad van Bestuur van Acco zijn tevens lid van de Raad voor Studentenvoorzieningen (het toporgaan van de sociale sector aan de KU Leuven). Bovendien zitten in alle sociale beheersorganen (dus ook in Acco) studentenvertegenwoordigers die verantwoordelijkheid verschuldigd zijn aan Sociale Raad, een overkoepeling van de Leuvense studentenkringen.

Het feit dat men dezelfde personen aantreft in beide vleugels zou het vermoeden kunnen wekken dat zij als vanzelfsprekend goed kunnen samenwerken. Het project Smets-Richard is echter een aanduiding dat er, ondanks de goodwill van beide kanten, toch een enorme mentaliteitskloof bestaat tussen het publieke en het private deel van de sociale sector.

Op het einde van vorig academiejaar werd Alma 1, het eerste Leuvense universiteitsrestaurant, verkocht met de bedoeling het te verhuizen. De ligging van Alma 1 was immers periferer geworden door een concentratie van de lessen in het gebied tussen de Bondgenotenlaan en de Naamsestraat, met als de Tiensestraat. Alma 1 was volgens de KU Leuven eerder het restaurant geworden van de Leuvense marginalen dan van de studenten.

Kamers

Prioritair was natuurlijk een nieuwe Alma met dezelfde capaciteit als de oude. De ideale ligging voor een nieuw studentenrestaurant bleek rond de kruising tussen de Tiensestraat en de Vesaliusstraat te zijn (de zone Smets-Richard). De universiteit heeft daar inderdaad nog een eigen domein in bezit, een grote garage waarin ook de Shrink, fakbar van de psychologische kring, gehuisvest is. De keuze was dus snel gemaakt. Aangezien de verkoop van het gebouw aan de Bondgenotenlaan meer opbrengt dan de kost om zulk een gebouw op een andere plaats opnieuw op te richten, zou er dus nog geld overblijven, geld gereserveerd voor sociale voorzieningen. In eerste instantie dacht

men daarom aan een gemengd project Alma-huisvesting, waarin een dertigtal kamers gerealiseerd kunnen worden.

Dertig kamers is natuurlijk marginaal op de Leuvense kamermarkt. De gedachten namen een andere richting, richting Acco. Acco is momenteel gehuisvest in gebouwen die niet echt bevorderlijk zijn voor het uitvoeren van haar commerciële functie. Acco is niet aantrekkelijk en zit in vervallen gebouwen. Bovendien zou de afwerking van het project Smets-Richard (1996) samenvallen met het einde van het huidige huurcontract van Acco. Het veelgeroemde 'synergie'-concept werd uit de kast gehaald. In een Alma-Acco-project zou er een wederzijdse bestuiving van sociale voorzieningen bestaan. Enerzijds zouden beide instellingen klanten voor elkaar aantrekken, anderzijds zou dit de nastrevenwaardige integratie van de sociale sector bevorderen. De universiteit zou aan Acco, als te bevorderen sociaal initiatief, een niet-kommerciële huurprijs aanrekenen: drieduizend frank per vierkante meter, het vzw-tarief.

Twijfel

Tijdens de vakantie maanden werden er dan ook gesprekken gevoerd tussen Studentenvoorzieningen en Acco, waarbij deze laatste veel interesse betoonde voor het project. Een eerste voorstel van Studentenvoorzieningen bood aan Acco een ruimte van 1000 m² nuttige oppervlakte (oppervlakte van het gebouw zonder gangen, trappen, toiletten, muren, enzoverder...). Dit voorstel werd echter door Acco afgewezen. Acco stelde behoefte te hebben aan een nuttige oppervlakte van minstens 1360 m².

Bovendien probeerde Acco een scenario door te drukken waarbij het zelf eigenaar zou worden van het gebouw, hetgeen een BTW-voordeel van 19,5 procent zou opleveren. In dit geval zou de universiteit echter geld moeten lenen aan een prive-bedrijf, wat ze niet kan, aangezien de unief niet voor bank mag spelen en kursussen buiten de wet van zestig valt. Op 4 augustus 1993 werd dan door de dienst fysieke planning van de KU Leuven opdracht gegeven aan twee architectenburo's een project Alma-huisvesting en een project Alma-Acco uit te werken, rekening houdend met de eisen van zowel Alma als Acco.

Eind oktober waren de plannen klaar. Zolang Alma nog in de Bondgenotenlaan staat, zal de universiteit de plannen voorlopig op pag. 2

BINNENIN

Leegstand 4-5

De kans dat Sinterklaas dit jaar een eredoctoraat krijgt, is volgens de winnaar van de Ignobelprijs voor Wiskunde precies een op 8.754.626.331. Dit ontlokte een plots hormonale stimulus van antikristelijke gevoelens waardoor hij elke zwartrot het huis uitgoot. Gelukkig staan er nog genoeg huizen leeg in het Leuvense.

België 6

Behalve een nieuwe koning heeft ons land ook een nieuw boek. Geert Van Istendael is de dader.

Mexico 7

Er is geen nieuwe koning maar wel een nieuw boek. Wie is de dader?

Sinterklaas 8

Mama en papa bestaan niet, de Sint wel.

Scorpio 9

Dat de pastoor een kater heeft, is algemeen bekend. Maar hoe dat mormel reageert op het feit dat hij naar radio Scorpio luistert, blijft voorlopig nog een mysterie.

vervolg van pag. 1

genotenlaan zit, moet er huur betaald worden aan de nieuwe eigenaar. Vanuit Studentenvoorzieningen was men er dus op geband de verhuus zo snel mogelijk te realiseren. Op de Raad voor Studentenvoorzieningen van 29 oktober moest de beslissing vallen of studentenvoorzieningen de mogelijkheid aan Acco gaf deel te nemen aan het project of dat er gewoon huivering moest komen. Een bijkomend probleem was dat de projecten duurder bleken uit te vallen dan de opbrengst van de verkoop van Alma 1. Kon studentenvoorzieningen zijn reserves aanspreken om de projecten te realiseren?

De academische fractie bleek sterk voorstander van een samenwerking Alma-Acco. Bij het personeel bestond enige twijfel omtrent de sociale oprechtheid van het bedrijf Acco. Maar uiteindelijk waren zij toch bereid dit project te steunen. Voor de studentenfractie waren de zaken niet zo helder. Sociale Raad heeft steeds het standpunt verdedigd dat investeringen van studentenvoorzieningen prioriteit naar huivering moeten gaan. De studentenvertegenwoordigers begrepen echter ook dat het hier om een mogelijk unieke kans voor Acco ging. Bovendien zou de investering zichzelf terugbetalen door het betalen van huur door Acco. De studenten wilden echter eerst hun studentenraadplegen.

Burokratie

De beslissing werd dus uitgesteld naar een bijzondere Raad voor Studentenvoorzieningen op 9 november. Deze keer spraken ook de studenten zich positief uit voor het project Alma-Acco. De extra financiering uit de reserves van Studentenvoorzieningen werd eveneens goedgekeurd, dit wel op voorwaarde dat er onmiddellijk

werk zou gemaakt worden en dat men compenserend huisvestingsproject. Vanuit Studentenvoorzieningen stond het licht dus op groen. Acco kreeg tot 10 november de tijd om op het voorstel in te gaan.

Bedrijf

Op 9 november kwam de Raad van Bestuur van Acco samen om over de kwestie te praten. Acco was er steeds vanuit gegaan dat zij voor een nuttige oppervlakte van 1360 m² ongeveer vier miljoen zouden moeten betalen. Het was echter de bruto oppervlakte van twee duizend m² die de huurprijs bepaald, een gegeven waar iedereen gedurende de afgelopen vier maanden zichtbaar naast gekregen had. Acco zou dus een huurprijs moeten betalen van zes miljoen. Dit werd als onbetaalbaar geëvalueerd. Acco zou voor minder geld zelf een gebouw kunnen neerzetten en dus de langbegeerde eigendom verwerven.

Acco opperde dan het idee van een 'recht van opstal' binnen de zone Smets-Richard. Een recht van opstal houdt in dat de unief voor een welbepaalde termijn haar rechten op bepaalde gronden afstaat aan Acco, dat dan in eigen beheer een gebouw kan zetten. Dit voorstel werd echter afgevoerd door de Algemeen Beheerder van de unief. De universiteit kan eigendommen, die zij verworven heeft met overheidsmiddelen, niet doorgeven aan een commercieel prive-bedrijf.

Op 22 november kwam een bureau van Acco samen. Het enige wat die onderhandelingen bereikt hebben is een uiterm voorstel waarin 1100 m² nuttige oppervlakte geboden wordt voor een prijs van 4,2 miljoen frank. Van dit voorstel is echter nog niets uitgekend. Acco moest dus instemmen met het onbekende. Deze optie zou ook impliceren dat de winkel afgeslankt moet worden, een idee die de studenten al langer verdedigen. De directie, gesteund door de oudstudenten, zijn echter sterk gekant tegen

een verdere afslanking van de winkel. Uiteindelijk werd besloten nogmaals uitstel te vragen. Men wou vooral een concreter beeld van het gemeendeerde project.

Op vrijdag 26 november kwam de Raad voor Studentenvoorzieningen weer samen. Er werd akkoord genomen van de brief van Acco. Verder uitstel van het dossier bleek echter onmogelijk en men besliste dat er in de zone Smets-Richard een project Alma-Huisvesting komt. Na aandringen van de studenten werd nog een mogelijkheid opengelegd. Acco krijgt de tijd tot 1 december om alsnog zijn deelname aan het project toe te zeggen.

Patetisch

Een beslissing ten gronde kon echter volgens Acco niet genomen worden, "een commercieel bedrijf kan niet ingaan op een contract waarvan zij de termen niet kent". Geen beslissing is een negatieve beslissing. Het project Alma-Acco komt er niet. Daar waar wij nu nog kunnen genieten van de Shrink, zullen in 1996 een nieuwe Alma en een dertigtal koten staan.

Gedurende zes maanden hebben de belangrijkste beleidsmensen van de sociale sector van de KU Leuven op soms uiterst patetische wijze gepleit voor het project Alma-Acco. Ze hebben zelfs de eerst sceptische studenten kunnen overtuigen van hun werkelijk. En toch bleek een samenwerking niet mogelijk. Is dit nu een staaltje van doorgedreven onbekwaamheid of is het verschil tussen het publiekrechtelijk en het privaatrechtelijk (commerciële) deel van de sociale sector zo ontzagwekkend groot dat samenwerking onmogelijk blijft? In beide gevallen dient de studentenbeweging zich ernstig zorgen te maken over haar sociale sector.

Wim De Rop.

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven. De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen op Leuvense (studenten)aktualiteit. Anonieme brieven komen nooit in aanmerking: de schrijver moet steeds naam, studiejahr en adres bekendmaken. Slechts uitzonderlijk, en na uitdrukkelijk en gemotiveerd verzoek, kunnen ze weggeglaten worden in Veto.

Objektief

Hierbij zou ik willen reageren op de vrije tribune van de Objektief-studenten in Veto nr. 11. Die tribune ging ondermeer over het eenheidsinitiatief tegen racisme en voor gelijke rechten dat zich bezig heeft gehouden met de voorbereiding van de aktiedag 24 november (betoging & happening). Tot mijn grote verbazing las ik hierin de bewering van de Objektief-studenten als zouden zij alle gedane afspraken zijn nagekomen. Ikzelf volgde de vergaderingen van het eenheidsinitiatief namens SJW. De samenwerking met Objektief was een opeenvolging van dubieuze afspraken, zogenaamde 'vergissingen', die zij telkens maakten in eigen voordeel en het niet nakomen van duidelijk gestelde afspraken. Een van de voorbeelden: nadat weer eens een vergissing vastgesteld werd op een Objektief-pamflet, werd afgesproken dat elk pamflet zou voorzien worden van een strookje met de nodige correcties. De inhoud van het strookje werd vastgesteld — in het bijzijn van Objektief-afgevaardigden — op een vergadering van het eenheidsinitiatief. Jammer genoeg werd ook die correctie helaas vergeeten! Uit de toon van hun tribune blijkt verder een grote zelfgenoegzaamheid. Vanaf nu weten we met zekerheid dat enkel Objektief opkomt voor gelijke

rechten. Het antwoord op de titel van hun tribune — "Welke weg naar gelijke rechten?" — lijkt dan ook eenvoudig. Enkel de mensen van Objektief en hun broeders van de MLB kennen de weg. Objektief vindt dat wie opkomt voor gelijke rechten daar ook een invulling aan moet geven. Niets weerhiel hen daarvan. Maar als groeperingen met verschillende standpunten omtrent de weg naar gelijke rechten gaan samenwerken in een eenheidsinitiatief is het duidelijk dat niet één groepering haar mening kan opdringen aan de anderen. Ook is het onmogelijk dat één groepering de activiteiten van dat eenheidsinitiatief gaat opeisen. Samenwerken met mensen die zo overtuigd zijn van hun eigen gelijk bleek dan ook haast onmogelijk. Voor SJW is het, net zoals voor een aantal andere groeperingen, ook steeds niet duidelijk waarom het toekennen van gelijke rechten gepaard moet gaan met het opleggen van een nationaliteit. Wij vinden dat wie zich hier voor langere tijd vestigt deel gaat uitmaken van de samenleving en bijgevolg dezelfde rechten (niet dezelfde nationaliteit) moet krijgen. Wij zeggen dan ook niet na vijf jaar iedereen Belg, maar lanceerden enkele jaren geleden de campagne: "Hier ben ik, hier blijf ik: Gelijke rechten!"

Dessers David (SJW)

Welke weg naar gelijke rechten? (2)

Vrije Tribune
Veto plaatst geregeld bijdragen ingezonden door derden onder de noemer "Vrije Tribune". De auteurs zijn zelf verantwoordelijk voor de gepubliceerde tekst. Standpunten die in een "Vrije Tribune" worden ingenomen zijn volledig voor rekening van de auteurs.

In de Vrije Tribune (Veto 29/11) van Ward Coenegrachts worden de 750.000 handtekeningen alwéér als een argument voor het gelijk van Objektief naar voor geschoven. Omdat ook onze naam hiervoor gebruikt wordt, terwijl wij het toch niet helemaal eens zijn met de zienswijze van Objektief, lijkt het ons opportuun een aantal bedenkingen op een rijtje te zetten. Vooreerst moet nochtans duidelijk zijn dat wij het wél eens zijn omtrent de doelstelling: gelijke rechten (en plichten) voor iedereen, voor Vlamingen, Walen en migranten. Onze kritiek is niet bedoeld om een positieve beweging te ondergraven; we vinden alleen dat een gezonde kritiek essentieel is, al was het maar om het initiatief geloofwaardig te houden.

De methode. Ook wij hebben dus de petitie onderkend. Maar wel twee jaar geleden, toen wij — als zovelen — geschokt waren door de verkiezingsuitslag en 'iets' wilden doen tegen het racisme. Objektief leefde ons op dat moment zonder meer een stap in de goede richting. Een eerste stap, echter, want ondertussen hebben we reeds een hele weg afgelegd én de tijd gehad om eens rustig na te denken. Alternatieve denkplaatjes (onder andere die van Agaley) om hetzelfde te bereiken zijn mogelijk gebleken (in tegenstelling tot wat Ward Coenegrachts beweert), en bedenkingen omtrent Objektief eveneens. De situatie van nu is een andere dan die van twee jaar eerder; ze is — net als de samenleving — geëvolueerd.

Toch wordt diezelfde petitie nog steeds als gezagsargument gebruikt, alsof de maatschappij een statisch gegeven is. Het lijkt ons politiek dan ook niet korrekt om ook nu nog met 'onze' handtekening te zwaaien: wij hebben Objektief geen mandaat voor x jaar gegeven, wij hebben Objektief op dát moment in die situatie wel uit volle overtuiging gesteund. Objektief maakt met andere woorden een oneigenlijk gebruik van de resultaten van een duidelijk succesvolle aktie. Een petitie heeft ons inziens in de eerste plaats een signaal- en mobilisatiefunctie, en hierin is dan ook de verdienste van Objektief gelegen. Door echter telkens opnieuw verder te willen springen dan haar stok lang is, maakt Objektief haar overigens achtenswaardige beweging ongelooftwaardig.

Inhoud. Het is ondertussen duidelijk dat wij het ook inhoudelijk niet meer eens zijn. Een paar punten:

1. Rechten worden opnieuw aan nationaliteit gekoppeld, zodat dat concept weer centraal komt te staan, ondanks het tegendeel dat Objektief beweert. Objektief zegt dat op die manier het begrip nationaliteit gebanaliseerd raakt, zodat het irrelevant wordt; wij geloven niet dat dat in werkelijkheid, in de geesten van de mensen (én op het internationale vlak) haalbaar is — alvast niet op korte of middellange termijn. Er wordt uitgegaan van een ideale situatie: 'Dit is de beste oplossing, en van zodra men dat inzicht zal men ons zonder problemen volgen'. Misschien zou de wereld inderdaad vredelievender (beter?) worden als er geen grenzen en nationaliteiten zouden bestaan, maar in de werkelijkheid hebben we te maken met concrete mensen, met concrete gevoeligheden, en voor wie nationaliteit vaak wél meer is dan 'een vodge papier'. Het voordeel van een 'idealistische' oplossing is dat heel veel mensen er achter kunnen staan; het nadeel is dat ze niet haalbaar is, dat ze illusies en verwachtingen creëert, die achteraf tot ontgoocheling moeten leiden.
2. Wij hebben trouwens de indruk dat er hier een nieuwe vorm van superioriteitsdenken ingeslopen is. Ons (Westerse?) linkse(?) referentiekader wordt wéér de norm, waartoe ook anderen zouden moeten komen. 'Wij' zijn nu immers 'zover' dat we ingezien hebben dat een identifikatie volgens nationaliteit achterhaald is, en de anderen zullen wel volgen 'van het moment dat zij even ver zijn'. Bovendien wordt het Belgische rechtstelsysteem geplaatst tegenover (boven) andere — 'barbaarse' — wetgevingen. De vraag is dan of men op die manier de mensen werkelijk in hun fundamenteel anders-zijn erkent. Het probleem is dat de betrokken gemeenschap niet gevormd wordt door de betrokken gemeenschap(en), maar door een ideologische analyse, die hoe langer hoe meer de initiatiefnemers gaat dienen in plaats van de (ongehoorde) doelgroep.
3. Objektief zegt dat mensen eventueel de automatische naturalisatie kunnen weigeren als ze dat willen. Wij beweren dat dat de manier bij uitstek is om opnieuw marginaliserende minderheden te creëren (zij die niet denken zoals 'wij', wat de banaliteit van nationaliteit betreft), die bovendien niet van dezelfde rechten kunnen genieten (aangezien die nog steeds aan het Belg-zijn vasthangen).
4. Objektief loopt daarenboven haar doelgroep voorbij. Objektief 'beslist' wat het beste is voor de migranten. Wij hebben niet de indruk dat Objektief

volgende rekening houdt met *hen* zelf, dat Objektief bereid is naar hen te luisteren en hen op die manier als gelijkwaardig te beschouwen, dat Objektief ook bereid is de verscheidenheid die in de migrantengemeenschap (net als in alle Westerse gemeenschappen) leeft. In welke mate wordt deze procedure door de migranten zelf als wenselijk ervaren? Is Objektief niet te paternalistisch? Hoe geloofwaardig is haar 'verdraagzaamheid' als ze voorwaardelijk is?

5. Zo komen we aan de verordening van *elk* nationalisme. Niet gehinderd door nuancering, gebruikt Objektief de woorden racisme, fascisme en nationalisme kwasi als synoniemen. Afgezien van het feit dat Objektief op die manier alle democratisch ingestelde nationalistien impliciet als proto-fascisten brandmerkt (en op die manier medestanders tot vijanden maakt), leidt dit tot een begrippeninflatie die veel gevaarlijker is dan eerder welke wijze van identifikatie (hetzij door nationaliteit, religie, geslacht enzovoorts). Objektief verdeelt de wereld namelijk weer in 'goed' en 'kwaad'. Dit lijkt ons niet bevorderlijk voor een dialoog.

Nationalisme is een ideologie als een andere, die — net als alle andere ideologieën — tot excessen kan leiden en leidt; het is een wijze van identifikatie, die net als andere identifikatie-coördinaten, aanleiding kan geven tot ontarding en pervertering. De oplossing is echter niet het nationalisme tegen te gaan (niet in het minst omdat het door sommige mensen niet als verwaarloosbaar aangevoeld wordt), maar om er leren mee om te gaan. De oplossing is niet om alle Serviërs, Kroaten en Bosniërs weer Joegoslaven te gaan noemen; je moet hen leren de ander als Serviër, als Kroaat, als Bosniër te erkennen en respecteren, niet als minderwaardig, maar als 'anders'. Geloof Objektief echt dat mensen zich niet meer zullen (willen) onderscheiden van elkaar als er geen nationaliteiten meer zijn? Hoe vlak wilt Objektief de wereld eigenlijk?

Konkrete voorstellen? Wij zijn voorlopig gewonnen voor het voorstel van Agaley, al moet er zeker nog — kritisch en eerlijk — dóórgedacht worden. Als iedereen, op basis van verblijf, dezelfde rechten krijgt, ongeacht wie, wat of hoe hij of zij is, wordt er *niemand* gediskrimineerd. En dan hoeft er ook niet 'bekeerd' te worden (of pretendeert Objektief de Weg, de Waarheid en het Leven te zijn?). Wat haalbaarheid betreft vinden we het realistisch (dan de automatische naturalisatie) om de wagon van niet-Europese vreemdelingen aan de trein van Europa te hangen, wat betreft de eventuele grondwetwijziging voor Europese vreemdelingen.

In de hoop dat wij in de toekomst naast Objektief tegen racisme en voor gelijke rechten kunnen strijden (zonder bang te moeten zijn voor monopolisering van onze goede bedoelingen), tekenen wij,

Miet Mullens
Koen Peeters

Veto
's Meiersstraat 5
3000 Leuven
☎ 016/22.44.38
☎ 016/22.04.66

Kolofon

Jaargang 20
nr. 12
6 december 1993

Ver. uitg. Karen De Pooter,
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven

Hoofdredaktie:
Kris Jacobs

Redaktiesekretaris:
Karen De Pooter

Redaktie: Els Cornelis, Karel De Weerd, Serge Franchoo, Jeroen Overstijns, Steven Van Garsse, Raf Utten

Doka: Kristof Claeys, Karel De Weerd, Steven Neiryneck, Frank Viaene
Tekeningen: Nix, Stani
Medewerkers: Pieter De Gryse, Henk Dheedene, Filip De Keukeleere, Wim De Rop, Tom Kestens, Piet Maris, Steven Neiryneck, Peter Van Rompaey, Bart Vanthomme

Lay-out en vormgeving:
Els De Gryse, Tom Dams, Pieter De Gryse, Filip De Keukeleere, Karen De Pooter, Kris Jacobs, Hans Vandenabeele, Peter Van Rompaey

Eindredaktie: Els Cornelis, Peter Van Rompaey

Zetwerk en publiciteit
Alfaset Leuven (016/22.04.66)
Drukkerij Nevada Brussel
Oplage 9000 exemplaren
ISSN-nummer 0773-5162

Abonnementen
Studenten: 250fr; niet-studenten: 350fr; buitenland: 600fr; steun vanaf 1000fr; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Redaktievergadering
iedere vrijdagmiddag om 15.00u

Zuid-Afrika

vervolg van pag. 1

ken bij een hele resem bedrijven en instellingen die investeerden in het apartheidsregime. Kringraad, dat het eredoctoraat voor Hurley had voorgesteld, schreef daarop een nota aan Akademische Raad waarin ze een duidelijk standpunt tegenover Zuid-Afrika eiste.

De politieke context is sindsdien uiteraard totaal veranderd en een koerswijziging van de KU Leuven is niet meer dan normaal. Bij de manier waarop die momenteel doorgevoerd wordt, kan men echter wel grote vraagtekens plaatsen. Uit de criteria die door de RIR gehanteerd worden, spreekt de vooronderstelling dat op politiek vlak alles al in kannen en kruiken is. Het enige criterium dat nog gehanteerd dient te worden, is van academische aard: de kwaliteit van de universiteiten aldaar. Het is prioritaair samen te werken met de beste universiteiten, zo luidt het. Daarbij wordt zelfs expliciet verwezen naar de academische concurrentiestrijd: "Hoe dan ook moeten we klaar staan om met het nieuwe Zuid-Afrika in zee te kunnen gaan. Er zijn namelijk al heel wat kapers op de kust, waar het allianties betreft met de beste universiteiten."

Bastion

Daarmee doet de KUL alsof de universitaire wereld volledig los staat van de politiek. Niets is natuurlijk minder waar. In de overgangsfase die Zuid-Afrika momenteel doormaakt, ontspannt uiteraard ook de universitaire wereld niet aan de strijd van de aanhangers van het oude regime om zo veel mogelijk van hun macht te behouden. De keuze van de universiteiten waarmee men gaat samenwerken, heeft nu misschien meer dan ooit een politieke betekenis. Het is dus zeer belangrijk te weten dat de vier uniefs waarmee de KUL een akkoord sluit niet bepaald bekend staan als progressief. Bloemfontein en Potchefstroom zijn ronduit conservatieve bastions.

Bovendien zijn er aan deze universiteiten heel weinig zwarte studenten: Potchefstroom scoort hier het hoogst met vier procent in 1991. Ter vergelijking: aan een Engelstalige (progressieve) unief als Witwaterstand stude-

ren er zo'n vijftien procent zwarten. Dit heeft natuurlijk alles te maken met de taal die er gehanteerd wordt: onder de zwarten bestaat er grote afkeer tegenover het Afrikaans, de taal van de bezetter. Nochtans werd als een van de redenen voor de nieuwe toenadering met Zuid-Afrika aangehaald dat er nood was aan de vorming van zwarte kaders (verslag RIR van 21 mei 1992). Die worden duidelijk slechts in zeer beperkte mate gevormd aan de uniefs waarmee de KU Leuven nu gaat samenwerken.

Les

Door haar partnerkeuze steunt de KUL dus niet de krachten die werken aan de moeizame overgang naar een multicultureel Zuid-Afrika, zoals bijvoorbeeld bepaalde Engelstalige universiteiten, maar veeleer zij die bevaagen zijn met het lot van de oude machthebbers na de hervormingen. Het is dan ook niet meer dan symbolisch dat de eerste gastprofessor aan de KU Leuven van dit 'nieuwe tijdperk' iemand is die zich bezighoudt met de verdediging van het Afrikaans: professor Jacques van der Elst, die een half jaar lang Afrikaanse letterkunde komt doceren aan de fakulteit Letteren.

In een uitgebreid interview met De Standaard, dat afgelopen zaterdag verscheen, geeft Van der Elst vooral uiting aan zijn vrees voor het lot van het Afrikaans, nu het in het toekomstige Zuid-Afrika een taal naast de andere zal zijn. Hoewel Van der Elst hoofdredakteur was van een hervormingsgezind blad, zich volgens De Standaard kantte tegen de apartheid en huivert voor de conservatieve krachten in Vlaanderen en Nederland die traditioneel de banden met de Afrikaners verdedigen, vindt hij het toch nodig te wijzen op de "inherente krachten" die het Afrikaans momenteel superieur maken aan de negen talen van de zwarte stammen en op de superioriteit van de Afrikaanliteratuur over de Engelstalige.

Gezien de bestaande machtsverhoudingen en de numerieke meerderheid van de Afrikaners, kan je dergelijk overzicht natuurlijk wel verwachten, maar bovendien is de Engelstalige literatuur met figuren als Nadine Gordimer (Nobelprijs, eredoctoraat aan de KUL) ook niet bepaald 'overdienstelijk'. Overigens is het typerend voor een conservatieve opstelling om

social-cultureel bepaalde situaties voor te stellen als 'natuurlijk' ("inherent"). Daarbij probeert Van der Elst zijn eigen behoudsgezind pleidooi handig in te kleden. Men moet niet bang zijn om bepaalde machtsstructuren in stand te houden, de tijden zijn immers veranderd, "de Afrikaner heeft zijn les wel geleerd".

Pieter De Gryse

Volgende week belichten we de vier universiteiten van de KU Leuven akkoorden wil sluiten en laten we enkele protagonisten in het dossier aan het woord, die we voor dit nummer helaas nog niet konden bereiken.

Beboet

Ju ju zei de postduif en ze vloog met een zachte knal dwars door de ruit de Vetolokalen binnen. Om de hals twee door onze moderedactrices eigenhandig in kruisjessteek gehaakte postzakken die wel beeldig kleurden bij het rood dat op de veren was achtergebleven na haar laatste confrontatie met de Wuustwezel boerenstand, maar ook een teleurstellende inhoud hadden. Dat tiende vingerkootje van de hoofdredakteur in die bloederige enveloppe kon hier niemand meer de wenkbrauwen doen fronsen. De dlijke fratsen van de drukker om ons tot betaling van het derde kwartaal van de elfde jaargang te doen overgaan, imponeren hoegenaamd niet meer. Wel onrustbarend was het uitblijven van reacties op de vraag ons op te bellen over onaangename contacten met het politionele apparaat. Nochtans wachten wij nog steeds, weliswaar met iets minder geduld. 's Meiersstraat 5 of bellen naar 22.44.38. Benieuwd wat we de volgende keer van onze hoofdredakteur zullen aankrijgen.

Ekonomika's smartlappenfestival pakt het groots aan In dat kleine kafee aan de haven

"Het is heel onschuldig, zo'n festival. Uiteindelijk komen ze toch voor mij, of het nu om te spotten is of om te genieten. Er is een erkenning van het produkt en tegelijkertijd ook niet. Het is in feite een soort 'cult' wat wij doen," aldus Vader Abraham over het Smartlappenfestival.

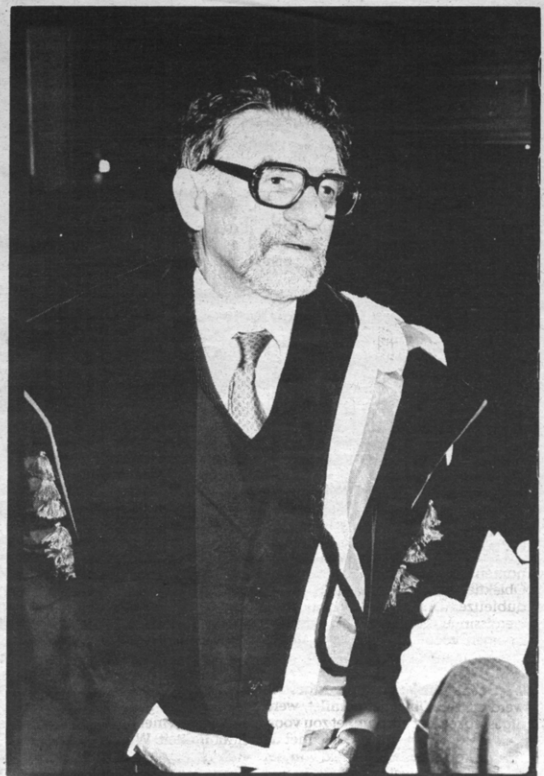
De interesse voor de smartlap-levenslied-schlager is weer levend. Dat bewees het Ekonomika's smartlappenfestival vorige week nog maar eens. Na een aantal jaren in een kleinere zaal in Aanschoot ging de organisatie nu voor de tweede keer door in het Coliseum in Haasrode, en de opkomst was nog talrijker dan vorig jaar.

Vijf jaar geleden was de Vlaamse schlager nochans op sterven na dood. De 'airplay' op de BRT-radio beperkte zich tot de Vlaamse top tien en enkele 'ouden-van-dagen-programma's'. Enkel de zeer gevestigde namen als Will Tura konden zich handhaven. Een toestand die echter evenzeer gold voor de Vlaamse rock. De artiesten zelf verweten vooral de BRT dat die hen geen kans bood. Daardoor werden ze ook door het publiek nooit als vol aanzien en durfden de platenfirma's niet in talent van eigen bodem investeren.

Akkordeon

Hun stelling bleek waarheid want sinds de komst van VTM met programma's als 'Tien om te Zien' en de 'VTM top 50' zit de Vlaamse muziek in de lift. Terwijl het verkoopsaandeel van Belgische produkties in het totale populaire genre in 1988 slechts drie procent bedroeg, groeide dat in '90 en '91 naar een hoogtepunt van vijftien procent. In 1992 behoorden drie Vlaamse slaggers tot de dertig best verkochte platen van het jaar. 'Hij speelde akkoorden' van Luc Steeno was koploper met een negentiende plaats, een prestatie die enkele jaren voordien nog onmogelijk leek. Vorig jaar was er wel een lichte daling, maar die kan ook wijzen op een zekere stabilisatie na de 'boom'. Men stelt wel eens dat deze heropleving ook een hoop artiesten van zeer lage kwaliteit heeft getrouweerd — het iedereen-kan-tegenwoordig-een-plaat-maken-principe —, waarop het publiek nu reageert.

Dat alles betekent niet dat de Vlaamse schlager niet meer contro-versieel zou zijn. Het sukses van Tien

Vroeger: Mgr. Hurley, actief anti-apartheidsstrijder met een KUL-eredoctoraat. Nu: kontakten met conservatieve uniefs.

ten uit te lachen, alhoewel ze zich anderzids door de artiesten ook wel erg laten amuseren. Een beetje een dubbelzinnige situatie zoals Vader Abraham al aanduidde. Er wordt met bier gegooid, met sleutels gerammeld, midden in een nummer roept men plots 'zeepsmeel' of begint men in de handen te klappen. Wat vinden de 'vedetten' zelf van zo'n spektakel? Dieter Van Steenkiste, vice-preses-ontspanning van Ekonomika: "Vorig jaar is het een beetje uit de hand gelopen. Er werd enorm veel met bier gesmeten waardoor sommige artiesten heel erg afgeschrikt werden. Bart Koël weigerde op een bepaald moment op te treden, tenzij achter een plastiek scherm. Ook met Wendy van Wanten was er enkele jaren voordien een gelijkaardig probleem. Ze bood ons zelfs het dubbele van haar gage om het podium niet op te moeten."

Dit jaar werd daarom door de security iets harder opgetreden. Biersmijters werden eruit gepikt en aan de deur gezet om op die manier een voorbeeld te stellen voor anderen. Zo wilde men het festival iets properder maken, waar men prima in slaagde, net als de rest van de organisatie die puik in mekaar zat. Opener Def Dames Dope leek toch nog op de tenen getrap. Zij waren blijkbaar niet goed op de hoogte van de reputatie van het festival en verklaarden achteraf "niet boos, maar ontgoocheld te zijn".

Voer de andere artiesten lag het ietwat anders. Jo Swingo bleek een synoniem te zijn voor Bart Tauenwien — ekonomiestudent en ook actief bij radio Scorpio — die met blonde kitschprun en eigen nummers een parodie bracht. Isabelle A en Luc Steeno kwamen beiden voor de tweede keer, maar konden het publiek toch niet echt opzweepen. Ster van de avond was dan ook Vader Abraham die het publiek zo kan bespelen dat het zelfs verगत zeepsmeel te roepen. "De figuur van Vader Abraham is een beetje een masker. Noem het een soort lafheid waarachter ik me kan verbergen. Maar het werkt wel. Als je bekijkt dat ik twintig jaar geleden al met een hoedje optrad... Tegenwoordig doet iedereen dat, zelfs Michael Jackson." Vader Abraham als inspiratiebron voor de hedendaagse muziek?

Karen De Pooter
Steven Van Garste

Voor het te laat is

Parallel met de toenadering tussen de KU Leuven en Zuid-Afrika lopen de plannen van Stad Leuven om een vriendschapsakkoord te sluiten met Stellenbosch. In tegenstelling tot de kontakten van de unief stuiten de plannen van de meerderheid in de gemeenteraad (CVP-VLD) op heel wat verzet. Vorige donderdag gaf Agalev een perskonferentie waarop Magda Aelvoet (kamerlid) en Jan Rutgeerts (gemeenteraadslid) fel van leer trokken tegen de nieuwe houding tegenover Zuid-Afrika van stad en unief.

Spilfiguur in de toenadering tussen Leuven en Stellenbosch schijnt Edward Thielemans te zijn. Deze deeltijdse docent aan de KU Leuven (fakulteit Economie) is voorzitter van de Vlaamse Zuidafrikaanse Kultuurinstelling, een organisatie die in juli 1990 werd opgericht als opvolger van Protea. Tijdens de jaren van hevigste internationale oppositie tegen de apartheid, stelde Protea zich tot doel een 'ander beeld' van het regime aldaar te doen ingang vinden in Vlaanderen. In feite ging het om een huwelijk tussen conservatieve Vlaams-nationalisten en mensen die economische belangen hadden in Zuid-Afrika. Onder die laatste onder andere een hoop Kredietbank-bonzen — de Kredietbank was een van de voornaamste kredietverleners van het apartheidsregime. Thielemans is niet toevallig ook gedelegeerd bestuurder van een afdeling van die bank.

Zowel bij het stadsbestuur in Stellenbosch als bij dat van Leuven lobbyde Thielemans voor een wederzijds toenadering. In maart 1993 ging er dan in het Leuvense stadhuis een vergadering door met het schepenkollege, Thielemans, de Zuidafrikaanse ambassadeur Naudé en oud-ambassadeur Demsey, momenteel gemeenteraadslid in Stellenbosch. Daarop reisden burgemeester Vansina en schepen van kultuur Carl Devlies begin oktober af naar Stellenbosch. Ze vroegen de unief om een afgevaardigde mee te sturen, maar de KUL Leuven weigerde: professor Geysens was er immers pas geweest (zie artikel). Ook de Kamer voor Handel en Nijverheid weigerde. Ironisch genoeg was het deze economische instelling die als enige bezwaren opperde om nu al op nieuwe relaties aan te knopen.

Een entoesiaste Vansina stelde zijn plannen op 9 november voor aan het bureau van de Raad in Leuven. Ondertussen was de Kamer voor Handel en Nijverheid al bijgedraaid en had ook de universiteit gezegd dat ze in het vriendschapsakkoord zou stappen. Agalev en bepaalde SP-vertegenwoordigers verzetten zich echter terstond tegen het idee. Daardoor ziet Vansina zich nu genoodzaakt via de gemeenteraad te passeren, waar hem ongetwijfeld een warm onthaal van de oppositie wacht.

Agalev motiveert haar verzet met een drietal argumenten. Volgens Magda Aelvoet kan men beter de multinationale verkiezingen van april 1994 afwachten vooraleer inderhaast nog een akkoord af te sluiten — "alsof men net voor de val van de muur een akkoord zou gesloten hebben met de kommunistische machthebbers". Aan Zuidafrikaanse kant zijn het trouwens niet de meest vooruitstrevende krachten waarmee men samenwerkt: Stellenbosch is geen voortrekker op het gebied van de inspraak van de zwarte gemeenschap. Volgens Rutgeerts zouden Vansina en Devlies trouwens geen officieel contact gehad hebben met de zwarten in Stellenbosch. Tenslotte zijn de kontaktpersonen volgens Aelvoet dezelfde mensen die enkele jaren geleden "kollaborerden" met het apartheidsregime.

(pdg)

Leegstand en dakloosheid Leuven verkrot

Terwijl wij lekker bij de haard beschutting vinden tegen de winterse koude, zijn er verscheidene daklozen in Leuven die nergens terecht kunnen en het moeilijk hebben te overleven. Ondertussen staan er wel honderden huizen gewoon leeg. Voormalig Minister van Sociale Integratie en Leefmilieu Onkelinx lanceerde begin dit jaar een wetsvoorstel om OCMW's de kans te geven leegstaande huizen op te eisen voor de opvang van daklozen. Het wetsvoorstel is vorige week goedgekeurd in de Kamers. Veto zocht uit welke implicaties dit voor Leuven zou kunnen hebben.

Artikel 134 van de nieuwe Gemeentewet bedoelt met 'leegstaand gebouw' een bebouwd onroerend goed dat 'klaarlijk' leeg staat en niet daadwerkelijk bestemd is voor een activiteit van welke aard ook en dit sinds meer dan zes maanden. Elk jaar wordt er door de dienst Ruimtelijke Ordening een ambtenaar de straat op gestuurd om een inventaris op te maken van de leegstaande en/of verkrotte woningen. Daar de beoordeling gebeurt aan de hand van een visuele inspectie van de toestand van de gevels, zijn in de telling enkel die woningen vervat die van op straat zichtbare gebreken vertonen. Zo zou deze telling wel eens een onderschatting kunnen zijn en uiteraard afhankelijk van de subjectieve interpretatie van de beoordeelaar.

In 1991 werden er in Leuven 449 leegstaande gebouwen geteld. Ongeveer de helft hiervan bevindt zich in het noordwestelijke gedeelte van de kernstad (Vaartstraat, Mechelsestraat...), de 'armenbuurt' van Leuven. De overige leegstaande gebouwen zijn eerder verspreid over de rest van de binnenstad met een iets sterkere concentratie in de buurt Ravenstraat, Mussenstraat, J. Lipsiusstraat en Maria Theresiastraat.

Meter

Opvallend is dat slechts van 136 van deze gebouwen de eigenaars belast werden. Die belasting, die eigenaars ertoe wil aanzetten hun woningen te renoveren en opnieuw in te schakelen in het woningbestand kan al vlog tot een aardig bedrag oplopen. Zo dient de eigenaar van een herenhuis van tien meter breed en vier bouwlagen hoog 140.000 frank per jaar te betalen. Wanneer woningen onbewoonbaar verklaard worden, kan aan de eigenaar een sloopvergunning verleend worden. Vanaf het uitrekenen van die vergunning krijgt hij nog twee jaar de tijd om opnieuw te bouwen. Zoniet betaalt hij een belasting op slopen van minstens 4500 frank voor elke meter gevelbreedte per bouwlaag.

De laatste jaren heeft zich een plots daling van het aantal belaste woningen gemanifesteerd. Feit is dat dit niet samenvalt met een gelijkwaardige daling van het aantal leegstaande of

verkrotte huizen. Slechts een deel van de eigenaars wordt ertoe aangezet hun woning te verkopen of opnieuw bewoonbaar te maken. De meeste leegstaande gebouwen vallen immers om uiteenlopende redenen buiten die belasting. Een voorbeeld hiervan zijn de huizen van het OCMW in het Klein Begijnhof.

Karikatuur

Ondanks het hoge aantal leegstaande huizen en de nood aan degelijke goedkope woningen wordt er wel nog ruimte gevonden om grote kantoorgebouwen te plaatsen. Woonkwaliteit en woonfuncties worden nog al te dikwijls opgeofferd aan kapitaalcrachtige immobiliënconcerns zodat het voor lage inkomensgroepen bijna onmogelijk wordt een eigen woonst te verwerven. Zo zijn zij aangewezen op de huurmarkt waar de prijzen de pan uitswingen. Door het tekort aan sociale woningen verkeren 84.000 gezinnen in Vlaanderen in een permanente woononzekerheid en moeten zij hun toevlucht nemen tot huurhuizen van bedenkelijke kwaliteit in verloederde buurten.

Doordat sociale bouwmaatschappijen verplicht worden een financieel gezond beleid na te streven, trekken ze ook de betere inkomensgroepen als huurder aan. Het aantal bestaansminimumtrekkers bedraagt er nauwelijks tien procent. Nochtans kan de burgemeester woningen van de Sociale Huisvestingsmaatschappij opeisen en daklozen krijgen er voorrang. De laatste tijd worden er terug fondsen vrijgemaakt voor sociale huurwoningen en werd de nieuwe huurwet Wathelet ingevoerd die een betere bescherming bracht voor de huurder. Samen met het nieuw koninklijk besluit op leegstaande woningen zou dat de woonsituatie voor kansarmen moeten verbeteren. Annick Vanhove van het Vlaams Overleg Bewonersbelangen staat echter zeer kritisch tegenover die nieuwe gemeentewet, die ze omschrijft als een "karikatuur". Zo kan de opeising slechts gebeuren wanneer het OCMW of de gemeente zelf niet over een voldoende aantal leegstaande gebouwen beschikt die kunnen benut worden voor huisvesting. Bijna alle OCMW's bezitten lege huizen. Welke

gemeentes hebben trouwens geld om de herstellingskosten te betalen?

Bovendien kan de eigenaar de opeising laten stoppen door het onroerend goed te laten bewonen door zijn echtgeno(o)t(e), hun afstammelingen, ascendenten en geadopteerde kinderen, evenals hun zijverwanten tot in de derde graad, op voorwaarde dat de bewoner niet zelf beschikt over een hoofdverblijfplaats. In ieder geval kan het opeisingsrecht geen antwoord zijn op akute woningnood-situaties, daar er tussen het moment dat een leegstaand huis als zodanig geïnventariseerd is en haar beschikbaarheid minstens al een jaar verloopen is.

Ondertussen werden door OCMW's en opvangthuizen vorig jaar dertigduizend opnameaanvragen geregistreerd. Het aantal institutionali-seerde — in onthaalcentra opgevangen — daklozen bedraagt momenteel dertien duizend. Het werkelijke aantal daklozen ligt naar schatting tien keer hoger. Sinds de opheffing van de wet op landloperij in januari rijzen er nieuwe problemen. Vroeger werden landlopers en bedelaars door de politie opgepakt waarna ze geïnterneerd werden in één van de vier inrichtingen voor landlopers en bedelaars. Veel zwervers lieten zich vroeger oppakken wanneer de winter naderde. In de inrichtingen hadden ze immers voedsel en een onderkomen. Bovendien konden ze daar ook wat geld verdienen zodat ze in de zomer verder konden trekken. Sinds de afschaffing van de wet valt die mogelijkheid weg zodat de vroegere landlopers op zichzelf aangewezen zijn. Wanneer ze bij het OCMW komen aankloppen, is men daar verplicht om hen in te schrijven en bij te staan.

Het OCMW in Leuven beschikt over twee opvangthuizen voor daklozen, noodwoningen waar mensen in woonmood ten langste drie maanden kunnen verblijven. Er bestaan ook afspraken met het Krisisopvangcentrum (KOC) van Oikode waar er een vierentwintig uren permanente is. In het KOC kan je terecht voor maximum drie weken, tijdens dewelke er intensief naar een definitievere oplossing gezocht wordt. Indien de opvangthuizen vol zitten kan het OCMW voorlopig nog mensen huisvesten in hun rustoorden of in schoolinternaten. Als er maar een dak is.

Mazen

Onder diegenen die bij het OCMW terecht komen, zijn ook een aantal zwervers die slechts minimale zaken als propere kleren of een bad komen vragen. Jef Van Hoof, voorzitter van het OCMW, pleit voor een polyvalent aanbod voor mensen met huisvestingsproblemen, omdat specifieke groepen volgens hem een specifieke benadering vereisen. Zo houdt Woonwagengroep zich bezig met de problematiek van zigeuners en werkt Oikode vooral aan de integratie van eksgeïnterneerden en eks-psychiatrische patiënten. De Woonwinkel van vzw Spit (zie ook Veto 8) biedt haar woon-eenheden aan bij verschillende opvangcentra, de zogenaamde partnerschapsorganisaties van het samenwerkingsverband Spit. Zij besloten in ieder geval niet te wachten op het koninklijk besluit om leegstaande huizen weer bewoonbaar te maken. Aan de hand van de inventaris van Ruimtelijke Ordening schreven zij eigenaars aan en konden zij twee leegstaande woningen voor weinig geld huren die ze nu aan het renoveren zijn. Ook Leuven Sociaal heeft een aantal doorgangwoningen ter beschikking van mensen die plots op straat komen te staan. Toch is de woonmood groter dan het aanbod en vallen er mensen door de mazen van het net. Mensen die nergens terecht kunnen. Jef Van Hoof: "Wij leven in een sterk geïndividualiseerde samenleving, waar iedereen zijn eigen belang nastreeft. Hierdoor raken mensen geïsoleerd van elk sociaal netwerk. Mensen helpen elkaar niet meer. Daardoor zijn hulpbehoevenden aangewezen op officiële instanties en de professionele hulpverlening voor hun problemen. Die krijgen dan natuurlijk met een overlast te kampen."

Dat de nieuwe wet op leegstand de problemen niet ten gronde zal oplossen, staat nu al voorop. Het blijft intussen nog steeds wachten op een diepgaandere aanpak van het huisvestingsprobleem.

Steven Neiryck
Peter Van Rompaey

Een leegstaand huis

Om te illustreren hoe het er aan toe kan gaan met een leegstaand huis het volgende voorbeeld.

In de F. Lintstraat stond een huis leeg. Een vrij mooi huis, waarschijnlijk van rond de eeuwwisseling, in een sober art nouveau. Vrij groot ook: drie verdiepingen, een grote tuin en het stond bovendien leeg. Reden genoeg om een kleine rondvaart bij de buren te houden, maar die wisten alleen te vertellen dat er een oud vrouwtje had gewoond, en dat het verkocht was. De eigenaar kenden ze niet.

Om te weten wie de huidige eigenaar was, gingen we naar het kadaster, in de Blijde Inkomstraat. Daar wist men te vertellen dat het huis ongeveer een jaar geleden (in '92 dus) bij notaris Bosmans was aangekocht door Cykas, een coöperatieve die zou gevestigd zijn in de Wetstraat 28 te Brussel. Van de afdeling Inlichtingen van Belgacom kregen we het telefoonnummer, maar toen we dat draaiden kregen we iemand van de Mercator Building Company aan de lijn. Die had nog nooit van Cykas gehoord, maar controleerde toch voor alle zekerheid of er elders in het gebouw iets onder die naam was ondergebracht. Geen Cykas. Daarom gingen we terug naar het kadaster, om te weten op wiens naam de koop was gesloten. Uiteindelijk bleek dat, op het moment van de verkoop, Cykas een coöperatieve in oprichting was.

Het huis werd dan aangekocht op naam van iemand van Heverlee. Met het telefoonboek in de hand contacteerden we hem om te weten wat zijn plannen met het huis waren. De man bleek echter niet geïnteresseerd te zijn van dergelijke vragen, want hij antwoordde botweg dat dat onze 'affaires' niet waren. Toen we echter aandrongen, met het voorstel om het huis te huren als het nog minstens een jaar zou leegstaan, liet hij weten dat er plannen waren om het huis in de zomer van '93 op te knappen. Waarop wij redeneerden: zomer '93? Om het daarna dan (eventueel voor het academiejaar '93-'94) te verhuren? Dat waren weer onze affaires niet. De man wou niets meer lossen; alleen wou hij — zeer geïntereerd — weten hoe we zijn naam, adres en telefoon te weten waren gekomen. We onderdrukten de neiging om te antwoorden dat het zijn 'affaires' waren, en legden gewoon uit hoe we te werk waren gegaan. Waarop we het telefoongesprek beëindigden.

Zomer '93 waren er aan of rond het huis geen werken te bespeuren. In december '93 staat het huis in de F. Lintstraat nog altijd leeg.

(pm)

Sorahouse

In de loop van deze week organiseert Sociale Raad in samenwerking met de Werkgroep Vierde Wereld van de Universitaire Parochie een aantal activiteiten rond het thema huisvesting. De week kadert in de adventsaktie van Welzijnszorg, die met haar campagne 'sleutelen aan wonen' de woonproblematiek in eigen land aan de kaak wil stellen.

- zondag 5 december werden er op de leegstaande panden affiches gehangen als aanklacht tegen de leegstand.
- maandag 6 en dinsdag 7 december worden er kaarsen verkocht aan de fakulteiten en in de Alma's ten voordele van de Woonwinkel van vzw Spit.
- woensdag 8 december komt er een munttapijt en een infostand in de Diestsestraat. Diezelfde dag organiseert VTK een babbellunch rond huisvesting om half één in het kasteel van Arenberg.
- donderdag 9 december kan je om 20.00 uur naar een info-avond in Huize Karibu, Fr. Lintstraat 150, waar professor Goossens (Ufsia), André Kiekens van Welzijnszorg en een getuige van sociaal verhuurkantoor Spit komen praten over 'Huisvesting: vrije markt of basisrecht?' Voor meer informatie kan je steeds terecht bij Sociale Raad, 's Meiersstraat 5 of bij Peter Van Mele, Sint-Annastraat 16.

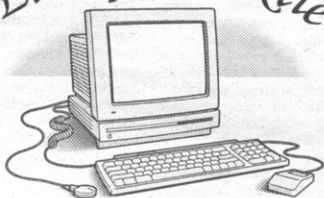
Student Aid

In februari is Student Aid er weer met een hele week vol activiteiten. Sinds vorig jaar ligt de nadruk echter meer op bewustmaking dan geldinzameling. Daarom begint Student Aid nu al met een reeks info avonden, waarin men elke week een deskundige aan het woord laat. Op dinsdag 7 december om 20.00 uur is Nicaragua-deskundige professor Bastiaens te gast. Hij zal vertellen over de actuele toestand in Nicaragua, getoetst aan de voedselveiligheidsnorm. In het Student-Aidlokaal, Maria Teresiakollege, ingang St-Michelstraat 60.

Apple Education Centre

COMED LEUVEN

Eindejaarsaktie

Apple Macintosh LC III 4 Mb RAM-80 Mb HD +
Macintosh Color Display 14" +
Standard Keyboard

Nu voor de feestprijs van 53.990,- incl. BTW

De Eindejaarsaktie voor deze en andere configuraties is geldig tot en met 23 december 1993. Voor meer informatie kan u zich wenden tot de shop.

H. Hooverplein 24, B-3000 Leuven
Tel. 016/29.21.50, Fax. 016/29.31.50

Het verhaal van een zwerver

Het leven van een dakloze loopt niet van een leien dak

Ook in Leuven lopen daklozen rond. Mensen die naast de maatschappij zijn gevallen, proberen te overleven en wanhopig een weg zoeken uit een vaak uitzichtloos bestaan. Eén van hen vertelt over zijn zwerversleven. De namen in het interview zijn fictief.

In een leegstaand huis in het Leuvense troffen wij enkele weken geleden een dakloze aan. Het was die dag zijn verjaardag, maar hij zat te bevriezen in een kamer zonder verwarming. Bovendien had Jan geen geld meer op zak en was zijn identiteitskaart al meer dan een jaar gestolen.

Meppen

Zitten heeft hij werk gevonden. Dankzij Louis en Gust, twee vrienden die hij leerde kennen in Poverello (zie

kader), heeft hij een kamer kunnen huren en beschikt hij weer over identiteitspapieren. Hij is vostbesloten om vanaf nu een normaal leven te leiden.

Veto: Hoe ben je in dit leven terechtgekomen?

Jan: «Ik ben thuis weggelopen omdat ik het er niet goed vond. Thuis moest ik gewoon voor mezelf zorgen. Mijn ouders waren alcoholici. Als ik thuis kwam, was dat niet zoals bij andere kinderen die binnenkwamen en eten kregen. Wij moesten op de stoep zitten wachten tot onze ouders thuiskwa-

men om elf, twaalf uur 's nachts. In plaats van eten kregen we dan nog een paar meppen tegen onze oren. Toen ik zestien was, ben ik thuis weggegaan en begonnen zwerven. Eens je weggevoerd bent, durf je niet meer terug. Ik durfde gewoon niet teruggaan. Er zat niets anders op dan mijn plan te trekken.»

Veto: Waarom ben je blijven zwerven?

Jan: «Je kiest er zelf voor. Als het lukt, dan lukt het ook. Ik wilde zwerven, een stuk van de wereld zien. Eerst ben ik naar Maastricht gegaan, en dan van Maastricht naar Roosendaal, daarna Frankrijk, eerst Arras, dan Bretagne, vervolgens Marseille en dan zo terug naar Nederland. Ik ben daarna eigenlijk altijd dezelfde plaatsen blijven aandoen. Ik weet er im-

mers mijn weg.»

Veto: Hoe ben je erin geslaagd gedurende al die jaren te overleven?

Jan: «Tja, als ik alles zou vertellen, zou ik dadelijk in de gevangenis zitten. Eerlijk kan het niet. Ik heb veel zwartwerk gedaan, veel gesmokkeld. Ik heb ook gedeald, maar dat was enkel om te overleven. Er zijn er veel die dealen om rijk te worden, maar ik niet. Ik moet eerlijk zeggen, als ik geld op zak heb, ga ik nooit stelen. Ik heb ooit nog in winkels gestolen. Zo hebben ze mij eens betrappt in de Delhaize in Ieper toen ik een stuk kaas op zak had. Ik moest dat stuk kaas te voorschijn halen. Ze vroegen of ik dat kon betalen. Ik zei: «Nee, ik kan dat niet betalen. Als ik het kon betalen, dan zou ik het niet stelen. Ik heb gestolen omdat ik honger had.» Ze hebben mij dat stuk kaas toen zo meegegeven. Ze zeiden: «Pak dat stuk kaas en maak dat je wegkomt.» Als je met je rug tegen de muur staat en je je echt in het nauw gedreven voelt, moet je iets doen om te overleven.»

Veto: Heb je ook gewerkt?

Jan: «Ja, erg veel. Ik heb nog in de Frisa gewerkt. Dat was zestien uur per dag. Daar deed ik de vaste nachtploeg en de ene week nam ik er de voormiddag bij en de andere week begon ik in de namiddag om één uur tot vijf uur 's morgens. Ik heb dat maar drie weken volgehouden. Ik heb toen kaptagons en pervesines genomen om wakker te blijven. Ik deed dat dan ook omdat ik het geld nodig had.»

Acco

Veto: Was je voordien al in Leuven geweest?

Jan: «Nee. Ik ben hier nu al een jaar. Als je zwerft, kom je overal terecht. Ik had van andere zwervers gehoord dat het hier goed was, een studentenstad. Ik ben dan een keer op verkenning gekomen en gebleven. Ik heb hier wel drie maanden verkerd gehad. Dat lukte blijkbaar niet. Die vrouw was een ander leven gewoon. De eerste maand heeft ze trouwens niet geweten dat ik zwerfde. Ik ging naar haar toe en als ik bij haar wegging, zei ik dat ik naar huis ging. Op een bepaald moment heb ik haar gezegd dat ik geen woonst heb. Dan heb ik nog een paar maanden bij haar gewoond tot ik het niet meer zag zitten.»

Veto: Waar heb je in Leuven overal gewoond?

Jan: «Ik heb op verschillende plaatsen gezeten. Ik heb een kraakpand gehad aan de Damiaanplein. Ook heb ik in de straat van het OCMW gezeten. Het was in het oude gebouw van Acco. Ze hebben daar nu kettingen aan de deur gehangen. Daar ben ik weggevlucht toen ik op een keer beneden veel gestommel hoorde. Ik ben toen aan de achterkant vanuit het raam in een boom gekropen, van daar op het dak van een garage en weggevlucht. Ik ben zo een keer alles kwijt geraakt. Dat was in Roosendaal. In een krakerspand stonden al mijn kleren. Ik kwam daar 's avonds toe en ze hadden planken voor de deur geslagen. Ik kon niet meer binnen. Ik had enkel nog de kleren die ik aan had.»

Veto: Hoe vulde je je dagen?

Poverello: de Alma der armen

Viabkij de Stella in de Sluisstraat ligt Poverello. Vrijwilligers bereiden er elke dag een warm middagmaal voor de kansarmen. Daarnaast worden er ook winkels tegen een spotprijs kleren verkocht.

«De mensen die een beroep doen op Poverello zijn noodlijdenden, maar ook eenzaam, aldus één van de verantwoordelijken. Het gaat hier vooral om alleenstaande mannen en jongeren. Studenten kunnen geen beroep doen op Poverello omdat zij terecht kunnen bij de Sociale Dienst van de KU Leuven. Poverello probeert zo veel mogelijk echte armen te bereiken. Toch weten ze dat ze niet altijd even succesrijk zijn.»

Volgens de verantwoordelijke is de grootste armoede die men bij Poverello aantreft de eenzaamheid. De armen die echt behoefte hebben aan een organisatie als Poverello zijn vaak beschaamd en kloppen dan ook zelden spontaan aan bij de organisatie. Toch treft men er 's middags verscheidene daklozen aan die goedkoop en soms zelfs gratis komen eten. Soep met brood kost er zeven frank en een volledige warme maaltijd veertig. De voorbije jaren bezorgde Poverello ook een aantal daklozen onder-

dak. Omdat deze mensen erg gesteld zijn op hun vrijheid, is het volgens de verantwoordelijke erg moeilijk te aan dit nieuwe leven te laten wennen: «We hebben ooit voor een dakloze een kamer gehuurd tussen studenten. De man had gestudeerd en daar zat hij volgens ons tussen zijn eigen mensen. Na een jaar is hij weggetrokken. Wij gingen daarna de kamer bekijken en dat was een stal. We hadden 24.000 frank waarborg betaald en die waren we helemaal kwijt.»

Dankzij financiële giften en schenkingen in natura kunnen de mensen van Poverello hun werk verderzetten. Verder houden ze nog een papierenlag en worden er vasten- en adventsakties gehouden. Het grootste deel van het eten wordt geschenken. Enkel vlees, melk en koffie dienen zelf aangekocht te worden.

De verantwoordelijke van Poverello bevestigt dat de toestand in Leuven niet zo nijpend is als in Brussel: «Ik weet dat als wij onze deuren sluiten, de mensen toch niet zullen verhoorgeren. Er zijn hier nog andere opvangmogelijkheden». Gelukkig maar.

(pvr)

En wij die dachten dat ons kot rommelig was.

(foto Steven Neiryck)

VOEDELSELINZAMELING

IN SUPERMARKTEN: ZIN OF ONZIN?

Wie in de week van 18 tot 24 november een Delhaize-warenhuis binnenstapte om er inkopen te doen, kreeg nog eens de mogelijkheid om zijn goed hart te tonen. Er werd toen een grote voedselinzameling gehouden ten voordele van de Voedselbanken, een vzw die de minstbedeelden in ons land wil helpen door hen gratis voedsel te verschaffen.

Het concept is simpel en lijkt op het eerste gezicht heel aantrekkelijk. Wie in de supermarkt aankomt, wordt aangesproken door een vrijwilliger die beknopt uitlegt dat men voor de hongerlijdenden in eigen land een aantal voedselproducten kan kopen en die dan achteraf aan de uitgang in een grote kartonnen doos kan deponeren. De producten in kwestie zijn niet-bederfelijke levensmiddelen zoals suiker, rijst, olie, koffie en producten in blik. Een heel aantrekkelijke formule dus omdat de inspanning echt minimaal is, zowel materieel als financieel en omdat er heel wat mensen mee gebaat zijn. Het verzamelde voedsel wordt via de negen provinciale Voedselbanken doorgegeven aan karitatieve instellingen die zorgen voor de verdeling naar de noodlijdenden toe. De cirkel is rond en iedereen is gelukkig.

Wie even over het concept doordent, stoot toch op enkele fundamentele bedenkingen. Vooreerst is er de vaststelling dat aan een probleem pas écht iets kan gedaan worden als er ook werk gemaakt wordt van een of andere vorm van sensibilisering. In het persbericht verspreid door Delhaize-De Leeuw wordt vermeld dat daar wel aandacht aan besteed wordt; via de pers werd de slogan «Er zijn Belgen die niets in hun bord hebben. Denk er aan!» gelanceerd. Verder gaat het echter niet. Zelfs als men aan

de vrijwilligers, die er zijn om de klanten over de actie te informeren, vraagt wat er precies met het voedsel gebeurt, is het antwoord niet veel meer dan een vermelding van de plaatselijke Poverello-instelling, «een restaurant waar die mensen kunnen komen eten». Bij de ware problematiek wordt dus helemaal niet stil gestaan, laat staan dat de klant er over geïnformeerd wordt. Zelfs de mensen van Poverello-Leuven blijken zelf nog niets van de Voedselbanken vernomen te hebben...

De Belgische Federatie van Voedselbanken werkt via ongeveer 380 liefdadigheidsinstellingen die een sociale begeleiding van de minstbedeelden koppelen aan voedselhelp of ander de vorm van voedselpakketten of maaltijden. De producten worden voornamelijk gehaald uit overschotten van bedrijven en van de EEG. Op de vraag of dergelijke activiteiten niet zinneloos zijn zolang er structureel niets verandert, reageert men bij de organisatie door te stellen dat de voedselbanken er enkel zijn om het voedsel te verdelen en dat alles wat verder gaat niet tot hun taak behoort.

Een gevaarlijke redenering die misschien wel het hele initiatief kenmerkt. Er wordt iets gedaan, iets waar mensen mee geholpen zijn, maar dan ook niets meer. Elk jaar wordt meer voedsel binnengehaald en worden meer mensen geholpen, maar nooit wordt daarbij vermeld dat er ook meer mensen moeten geholpen worden en waar de oorzaken daarvan liggen.

Bovendien is het niet alleen zo dat het maatschappelijk systeem aan de basis van deze armoede niet in vraag gesteld wordt, het wordt in zekere zin zelfs bevestigd. Bij Delhaize heeft men er alvast alle commerciële belang bij: het initiatief zorgt voor een goede promotie en een stijging van de verkoop-

Jan: «Om tien uur ging ik naar Poverello. Daar kun je koffie drinken voor zeven frank. Daar at ik ook 's middags. In de namiddag rond twee uur ging ik dan naar het St.-Pieters-ziekenhuis, waar ik tv keek in de rokerszaal. Voor de rest hing ik wat rond. Ik ging ook wel eens naar de Clockwork. Je bent er niet verplicht iets te drinken en het is daar warm.» (Zijn vriend Louis komt er even bij zitten en vertelt hoe hij Jan heeft verdergehouden.)

Louis: «Hij was dakloos en het was heel hard buiten. Ik zei tegen Gust: «Laten we hem binnennemen. Hij zal werk gaan zoeken en misschien een woning vinden of een kamer huren.» En het is gelukt. Hij heeft hier nu alles. Een bed, verwarming, een slaapplek, een kast, en een tv. Hij heeft werk gevonden en binnen een paar weken is hij erdoor.»

Kousen

Veto: Is er veel solidariteit tussen de zwervers?

Jan: «Nee. Ik kende iemand die in de metro van Amsterdam sliep. Hij had zijn schoenen uitgedaan om te slapen. Toen hij wakker werd, waren zijn schoenen weg. Hij heeft dan een paar weken op zijn kousen rondgelopen en daarna op zijn blote voeten, tot hij van iemand een paar schoenen kreeg. Clochards stelen van elkaar. Het is jammer, maar ja. Ik zou er niets mee inzitten om een rijke te bestelen, maar een clochard. Waarom? Die hebben zelf niets.»

Veto: Trekken clochards lange tijd met elkaar op? Vormen jullie groepen?

Jan: «Nee, het is ieder voor zich. Soms zijn er wel groepjes van twee of drie zwervers die samenspannen. In de metro van Amsterdam liggen er soms dertig naast elkaar te slapen, maar als de ene van de andere kan stelen dan doen ze het.»

Veto: Zwerven is steeds afscheid nemen. Kan je op die manier nog wel goede vrienden maken?

Jan: «Je komt wel steeds dezelfde mensen tegen maar na een week of een maand ga je terug uit elkaar. De ene wil naar hier, de andere naar daar. De laatste keer is mijn maat naar Praag vertrokken en ik ben naar België gekomen. Ieder gaat dus zijn eigen weg. Ik hoop dat ik hem nog eens terug zie. We kwamen elkaar soms tegen wanneer we elkaar al zes maanden niet gezien hadden. Dan gingen we ongeveer een maand samen op zwier. Het feit dat al ik vrienden ook clochards zijn, maakt het moeilijk om uit dat circuit te geraken. Clochards kunnen je ook niet verder helpen. Zij hebben dezelfde problemen. Ik heb het geluk gehad dat Louis en Gust me geholpen hebben en dat ik werk gevonden heb. Anders was ik er ook niet uitgeraakt.»

«Er zijn verschillende zwervers geweest die bij mij kwamen slapen en dan weer weggingen. Je maakt veel vrienden maar misschien zie je ze nooit meer terug. In feite is zwerven niets anders dan vluchten. Je zit altijd zonder papieren. Als je bijvoorbeeld een politieauto ziet voorbijrijden, probeer je zo snel mogelijk weg te geraken omdat je bang bent dat ze je papieren opvragen. Als je een bepaalde tijd in een streek rondzwerft, beginnen de mensen te weten dat je zwerft. Als er dan in die streek inbraken plaatsgeerd zijn, proberen ze de schuld op jou te schuiven. Waar zou die zwerver anders van leven? Ik ben ooit eens door de politie opgepakt. Toen bleek dat ik al een strafblad had van meer dan twee computerschermen. Daarom kan je je best op tijd verplaatsen. Het beste zijn grote steden, want in kleine steden bellen ze de politie al op als je vier keer in dezelfde straat voorbij komt. Het is altijd vluchten. Je bent nooit op je gemak. Je hebt geen thuis. Hier in Leuven valt dat nog mee. Het is redelijk groot en er zijn enorm veel inwoners.»

Sukkelaar

Veto: Heb je bepaalde plannen voor de toekomst?

Jan: «Ik wil werken, doorzetten tot ik geld heb. Daarmee koop ik een auto. Ik ga dan ook mooie kleren kopen. Ik ga ze dan terug naar mijn ouders. Ik ga ze dan eens opzoeken. Het is zestien jaar geleden dat ze me nog gezien hebben. Ik wil eens gaan kijken wie de grootste sukkelaar is. Ik of zij.»

Peter Van Rompaey
Steven Neiryck

Nieuw werk van Geert Van Istendael Over fragmentarisme als staatsstrukturerend principe

Het nut van België is dat er fijne boekjes over kunnen gemaakt worden. 'Het Belgisch labyrint' van Geert Van Istendael is daar een goed voorbeeld van. Van Van Istendaels hand verscheen recent niet alleen een herziene uitgave van dat werk, de schrijver bracht ook een aantal opinie-artikels samen over België na de derde fase van de staatsvorming onder de noemer 'Het nut van België'. De artikelen zijn van drie politici, een historicus en een ideoloog. De kwaliteiten van het eerste boek ontbreken bijna volledig in het tweede.

'Het nut van België' is een typisch nationaal-politiek produkt. De meningen die uit de verschillende artikelen naar voor komen staan lijnrecht tegenover elkaar. Van enige toename is geen sprake. Van Istendael gebruikte blijkbaar twee selectiecriteria bij zijn zoektocht naar analyses van de staatsvorming. In zijn inleiding brengt hij het gebrek aan kennis van Walen en Vlamingen over elkaar ter sprake. Vandaar dat het geen boek is met opinies van enkel Vlamingen of Walen over de andere, maar een kommunautaire mengeling met de hoop op wederzijds begrip. Uit de teksten blijkt dat op dat vlak nog heel wat te leren valt voor beide taalgroepen.

Buiten de bijdrage van historica Sophie de Schaepe-drijver zijn de teksten van de hand van mensen die nauw bij de uitvoering van de staatsvorming betrokken waren. Liberaal Jean Gol leverde vanuit de oppositie heel wat kritiek. Jean-Pierre de Bandt deed dat vanuit zijn politieke denktank de Koudenberggroep. Jean-Maurice Dehousse, federalistisch socialist, en vooral Hugo Schiltz, als een van de architecten van de derde fase, laten meer euforische geluiden horen. Wat ze ook gemeen hebben is hun brekkelig nuanceringsspectrum en vaak ook het uit de weg gaan van fundamentele vragen.

Gehinnik

In een vrij mat stuk verduidelijkt Jean-Maurice Dehousse de geschiedenis van de verschillende fasen van de staatsvorming. Mat omdat zijn stuk al te voorzichtig rond sommige hete hangijzers heen danst, zoals het kommunautaire getouwtrek rond Brussel. Als lid van de Franstalige socialisten kan hij natuurlijk niet anders dan het politieke voorzichtig spelen. Iets minder schools had in ieder geval toch gemogen.

Hugo Schiltz rust op zijn lauweren. In 'De geruisloze overwinning van een minderheid' blikt hij terug op de voorbije hervormingen, zonder enig stout pasje buiten de lijntjes. Naar het einde toe gaat hij over tot een gewestsonderzoek. Hoe komt het dat al die veranderingen bij de Vlaam niet tot wilde uitbarstingen van vreugde met dito pensenkennis hebben geleid? Gelukkig voor hem hoeft hij niet stil te staan bij de bedenking dat de Vlaam om dat alles misschien helemaal niet gevraagd heeft, immers: "De staatsvorming van '88-'93 was een revolutie post-factum en dat lokt geen vuurwerk uit."

Het onbesuisd fulmineren van liberaal Jean Gol vormt een tegenpol voor de terughoudendheid van Dehousse en de bezadigde overwinningskreet van Schiltz. Gol, als lid van de oppositie, lust de Vlamingen rauw om de eenvoudige reden dat alle Vlamingen met de Waal zijn voeten hebben gespeeld. Die heeft aan de verzuchtingen van de Vlamingen tot meer autonomie en een rechtstreekse verkiezing van de deelraden toegegeven, omdat hij daarmee een kommunautaire status-zou hoopte te bereiken om zijn land zo van de ondergang te behoeden. Nu heeft de stoute Vlaam wat hij wou, maar nog blijkt die niet tevreden en moet er naar separatisme gestreefd worden. Waarop een bulldozerargumentatie volgt die voornamelijk bestaat uit het herhalen van zijn stelling.

Dat het separatistisch gehinnik van de voorzitter van de Vlaamse deelregering, die zichzelf en passant maar minister-president noemt, uitlaten zijn die ook in Vlaanderen met gefronste wenkbrauwen worden onthaald, wil Gol blijkbaar niet geweten

hebben. Hij schuwt bovendien de oorlogsterminologie niet. Brussel moet immers heroverd worden op de Vlaaming die daar niets te zoeken heeft.

Pamflettair

In Wallonië is de nadruk inderdaad steeds sterker dan in Vlaanderen gelegd op de gewestelijke structuren. De Franse Gemeenschap, waar dus ook Brussel bij hoort, komt vaak slechts op de tweede plaats. Op basis van het principe dat de taal gans het volk is, roept Gol de Walen op tot een vernieuwde belangstelling voor Brussel en de Franse Gemeenschap. Al dat burlesk dogmatisme, want als Gol geen karikatuur van zichzelf was dan is hij het met dit artikel definitief, kan bij de lezer wel eens een glimlach over de lippen toveren maar het is voornamelijk vervelend lezen.

De Koudenberggroep heeft al eerder bedenkingen gemaakt bij de federalisering. Voorzitter De Bandt begint zijn artikel met de konstatering dat er een sterke roep is naar een nieuwe Luther die vanuit de burger zal opstaan om fundamentele hervormingen door te voeren. De Bandt kan nog niet aan de verleiding weerstaan Verhoofstadt met naam te noemen. Hij klaagt de kloof aan die de voorbije jaren hebben gekreërd tussen arbeid en kapitaal.

Maar de kapitaaldragers, aldus De Bandt, mogen niet aangeklaagd worden. Zij zijn immers steeds bereid gevonden de regeringen leningen te verschaffen, ondanks het groeiende begrotingstekort. De Bandt zwijgt in alle talen over enorme rentetarieven. Er worden terrechte verwijten aangehaald aan het adres van de voorbije coalities, maar in het algemeen wordt er in zijn artikel al te gemakkelijk oppositie gevoerd zonder constructief te zijn. Debandt houdt het liever bij vage termen zoals een nieuwe volksconsensus.

Enig lichtpunt is de bijdrage van historica Sophie de Schaepe-drijver. Niet zo zeer omwille van de inhoud van haar artikel, maar omdat ze als enige het pamfletarisme vermijdt en eerst naar historische feiten graaft om daar dan vervolgens conclusies uit te trekken. Ze is bovendien stilistisch veruit de beste. De verontwaardiging doet haar tekst leven, daar waar de anderen informatief zeker geen slecht maar voornamelijk dorre politieke traktaten afsteken of in het lichtgedeelte fulmineren. Dicht bij de politieke besluitvorming, ver van een interessant gevoerde polemiek, zo lijkt het boek te zeggen.

Prullemand

Stukken interessanter want genuanceerder en allerminst pamflettair is Van Istendaels 'Het Belgisch Labyrint', een handleiding bij de wirwar die tot nader orde België heeft. In 1989 verscheen de eerste druk, net voor ingrijpende verschuivingen op wereldwijd, Europees en nationaal vlak het aangezicht van onder andere de Belgische maatschappij grondig zouden veranderen. Onlangs heeft Van Istendael zijn boek herwerkt. Met de verandering van onderlief "Wakker worden in een ander land" kwam in de plaats van 'De schoonheid der wanstaltigheid' — geeft de schrijver de stroomversnelling aan waarmee België zichzelf hervormt en zich binnen grotere politieke verbanden hervormd weet.

Niet als in de inleiding tot 'Het nut van België' haalt Van Istendael in zijn voorwoord voor de negende druk de dood van koning Boudewijn aan, nochtans niet meteen een gebeurtenis die grote politieke verschuivingen

met zich meebracht. De dood van de koning bleek echter vooral symbolisch. Minder dan een maand daarvoor was, door het afronden van de derde fase van de staatsvorming, in het eerste artikel van de grondwet ingeschreven dat we in een federale staat leefden, een adjectief dat aangaf dat het oude België definitief begraven was.

Daarvoor waren de bestaande politieke instellingen al naar de prullemand verwezen en drong de Europese Gemeenschap zich met neo-liberaal geweld op tot in de kleinste kieren van dat deel van het continent dat welvarend genoeg geacht werd om de boot niet te missen. Maar vooral legde de verkiezingsuitslag van 24 november 1991 de sklerose bloot waar de staat al sedert jaren in stilte aan bleek te lijden. Van Istendael ziet het met lede ogen aan: "Ik vraag me af of een volgende volledige herziene editie niet een geschiedenisboek zal zijn van het voorbije België." In afwachting draagt hij, met zijn gevoel voor dramatiek, het boek op aan Albert II.

Grappig

Ten opzichte van de vorige editie is er in het boek vrij weinig grondig veranderd. Enkel het hoofdstuk over Voeren heeft hij helemaal weggelaten: "Met een gerust geweten kan ik zeggen dat Voeren tot zijn ware propties is teruggebracht: zes vredige dorpen in een uithoek van Limburg." Het hoofdstuk over de Wetstraat is het meest grondig veranderd. De (voorlopige) afronding van de staatsvorming wordt uit de doeken gedaan. De bijdrage over het Vlaams Blok is nog even scherp veroordelend maar teleurstellend weinig uitgebreid.

Sommige veranderingen zijn best grappig. Zo haalde Van Istendael in de eerste editie een examen Nederlands aan van studenten sociologie aan de KU Leuven, een examen waarvoor slechts één iemand geslaagd bleek te zijn. In de nieuwe uitgave heeft hij er expliciet aan toegevoegd dat die ene student niet Geert van Istendael was. Zijn aanvankelijk relativering over het stijgen van de prijzen op de vastgoedmarkt heeft nu

Thermos, Loose en Kong in Corso Kong-King Size

In een eerste samenwerking programmeren het magazine Gonzo Circus en radio Scorpio nu donderdag in zaal Corso drie groepen, Thermos, Loose en Kong. Wat die groepen gemeen hebben is dat ze verschillende muziekgenres op een hoopje gooien en er hun eigen ding mee doen. Crossover?

'Crossover' — het woord klinkt iedereen ondertussen bekend in de oren — is het vakje waarin deze groepen op hun beurt op een hoop gegooid worden. Die hoop is ondertussen zo groot geworden — het aantal Red Hot Chili Peppers-klonen is niet meer te tellen tegenwoordig — dat een groep die zich van het crossover-peloton wil onderscheiden iets speciaals te bieden moet hebben. Energie, originaliteit of humor bijvoorbeeld.

Thermos, de Belgische groep die als eerste zal aantreden, specialiseert zich vooral in energie en humor. De groep streeft geen demonstraties van saale technische hoogstandjes na, maar is wel in staat om een publiek in beweging te brengen. Een klassieke bezetting (gitaar, bas, drum) en een hoog tempo zorgen voor een grote herkenbaarheid, die in de hand wordt gevoerd door de keuze van een aantal covers (onder andere van Primus) die gearandeerd bij het publiek inslaan. Even origineel is het misschien allemaal niet, maar het is de groep naar eigen zeggen meer om broek-op-de-schoenen-waanzin te doen. Een sfeergroepje zonder pretenties.

Loose is een groep uit Eindhoven met een basisbezetting die bestaat uit twee muzikanten. Deze band typeert de eigen muziek als "psychedelische dub metal", wat staat voor een geheel van klanken dat geproduceerd wordt door zowel gitaar, bas en drum, als synthe-

ALMA misverstanden

plots gemaakt voor teleurstelling, wanneer hij constateert dat hij zijn eigen huis niet meer zou kunnen betalen.

Kluwen

Van Istendaels analyse van de geschiedenis is hoogst persoonlijk gekleurd. Dat hindert niet, om de eenvoudige reden dat hij niets oprdingt, eigen meningen grondig fundeert en bovenal onbevooroordeeld het gezond verstand laat spreken. Bovenal weet hij hoe verhalen goed kunnen verteld worden. Waar de meesten die een stuk schreven vóór 'Het nut van

België' in tekort schoten, blinkt Van Istendaels boek in uit. 'Het Belgisch Labyrint, Wakker worden in een ander land' is natuurlijk geen onmisbaar werk, zoals een lelijk rood wikkeltje rond het boek pretendeert. Maar een betere inleiding tot het Belgische kluwen is bij ons weten nog niet geschreven.

Jeroen Overstijns

Het nut van België, Atlas Amsterdam, 495 fr. Het Belgisch Labyrint, De Arbeiderspers Amsterdam, 739 fr.

posities die geen ruimte laten voor ellenlange improvisaties of soli.

Live voegt Kong twee interessante aspecten toe aan de muziek. De vier muzikanten stellen zich elk in een hoek van de zaal op. Zo kan iedere toeschouwer zijn eigen mix maken. Wie bijvoorbeeld graag de drums in zijn of haar maag voelt, gaat gewoon voor de drummer staan. Verder brengt Kong een speciale geluidsinstallatie mee zodat elke toeschouwer een kwadrofonic geluid te horen krijgt. Voeg daarbij een indrukwekkende lichtshow en de ingrediënten voor een spectaculair optreden zijn aanwezig.

Thomas De Mot

STUDENT

**Kerstcadeautjes, een skivakantie, da's niet niks...
Heb jij ook zin om wat bij te verdienen voor de feestdagen?**

Je kan dagelijks bij ons enquêtes komen doen. Ben je vlot en heb je zin om mee te draaien in een telemarketingbedrijf in het hartje van Brussel? Ben je vrij in december en januari?

Neem dan het initiatief en bel ons deze week: **02/513.29.05** van maandag tot vrijdag tussen 12 en 13 of 16 en 18h.

Ref.100-339

advertentie

'Mexico Mexico Mexico' van Luc Verheyen Ver van Europa, maar dicht bij de VS

Een bepaald Mexico is op dit ogenblik bijzonder populair, trendy zelfs. De hele Europalietoestand trekt massa's, de verkoopcijfers van Tequila gaan de hoogte in en een beetje party serveert tegenwoordig flesjes Corona. Zelfs in het Skandinavisch-koelke Ikea vind je meubeltes met een Tex-Mex-look. Journalist Luc Verheyen schreef een boek over een ander Mexico, eentje dat ligt tussen de VS en Guatemala.

Verheyen deelt het land in drie gebieden in, en structureerde zo ook zijn boek. Er is in de eerste plaats het waterhoofd, Mexico Stad, de woonplaats van om en bij de twintig miljoen mensen. Het moet zowat de meest vervuilde metropool van de wereld zijn, en is daarom door de Mexicaanse schrijver Carlos Fuentes bedacht met het koosnaampje *Makesick-o-City*. Deel twee is gewijd aan het andere Mexico, het verarmde platteland ten zuiden van de hoofdstad en op het westelijke Icheriland Yucatan. Dit gebied vormt letterlijk en figuurlijk de poort naar Centraal-Amerika. De bevolking is er Indiaans, de levensstandaard lager en het Engels onbekender dan waar ook in het land. Tegelijk is dit de streek van artificiële toeristenreservaten als Cancun en Acapulco, Amerikaanse enklaves in zuidelijk Mexicaans regendwoud.

denis is het de president, en de president alleen, die bepaalt naar welke kant de balans overhelst. Die keuze uit zich dan ook voor een groot deel in de economische politiek die de president voert.

Op dit ogenblik helt de balans heel ver door naar de VS. President Carlos Salinas de Gortari zal de geschiedenisboeken ingaan als de man die het Nafta-akkoord in werking stelde, een akkoord dat de grootste vrije economische ruimte krebde in de wereld door de grenzen te openen tussen Canada, de VS en Mexico. Nafta werd voorafgegaan door Salinas' strakke neo-liberaal economisch beleid, dat hem met een megafoon werd ingefluisterd door het IMF. Hij sloot of privatiseerde een duizendtal staatsbedrijven en schafte het gedeeltelijk kollektieve eigendom van de landbouwgronden af, het laatste heilige huisje van de Mexicaanse revolutie die de partij van Salinas nog steeds meent te dienen. Verder wilde Salinas de stijging van consumptieprijs en loonen tegengaan. Jammer genoeg slaagde hij alleen in dat laatste.

Hallucinant

Het derde deel heet 'Ver van God, dicht bij de VS'. Het hoofdstuk is genoemd naar een zinsmede van dictator Porfirio Diaz die het land op het einde van de vorige eeuw vierendertig jaar lang bestuurde. De uitspraak illustreert de ambigue houding van de Mexicanen ten opzichte van hun machtige noorderbuur. Enerzijds is er het gevoel van afgunst en zelfs vijandschap, onder meer gevoeld doordat Mexico in 1848 de helft van zijn grondgebied aan de Amerikanen moest afstaan.

Twintig jaar later moest de Mexicaanse liberale guerrilla dan weer de hulp inroepen van diezelfde Amerikanen om keizer Maximiliaan en zijn Franse legers te verwijderen. Die paradokale situatie van afkeer enerzijds en afhankelijkheid anderzijds is een konstante in de Mexicaanse geschiedenis. Op elk moment in die geschied-

Populair

Met een dergelijk programma is het toch wel verwonderlijk dat Salinas' partij, de PRI, ook steeds lid is van de Socialistische Internationale. Deze *Partido Institucional de la Revolución* werd in 1929 opgericht en bleef sindsdien, doorheen een paar naamswijzigingen en brave hervormingen, onveranderd aan de macht op alle bestuursnivo's. Samen met de nationale commerciële zender *Televisa* en de *Maagd van Guadalupe* lijkt de PRI wel het enige bindmiddel dat de brokkelige Mexicaanse maatschappij wat coherentie verschaft. Samenhangende en vaderlandsliefde zijn dan ook de kwaliteiten waarop de PRI al die

Danspas — Die Bert van Gorp is een bezig baasje. Nog maar kort geleden stond hij met David Hernandez op Klapstuk met de korte productie *'Mama's Boys'*. In februari begonnen al de repetities voor zijn nieuwe *Stuc*-productie, '6 maal 8', die in april in première zal gaan. Van Gorp vult de tussentijd met heremingen ten lande van 'Contre-Coeur', de dansproductie die vorig jaar al in Leuven te zien was. En die toen bovendien door de verenigde cultuurpipo's van de redactie met het nodige goedkeurend gebrom werd onthaald. De gretigheid en vrolijke vastberadenheid waarmee Van Gorp en zijn drie dansers zich in het medium dans vastjijten, is een verademing. Tussen alle gedanst neerslachtigheid van andere gezelschappen door, werkt Van Gorp eigenzinnig aan producties die vaak gevaarlijk balanceren op de grens tussen lichtigheid en al te gratis zijn. Met 'Contre-Coeur' struikelt hij niet. Vooral de scène waarin een van de dansers de andere drie dringt en tegen elkaar opzet, zit nog in ons geheugen gegrift. De beperkte capaciteit van onze organische harde schijf'n acht genomen, mag dat geen geringe prestatie heten. Beentje strekken op donderdag, vrijdag en zaterdag in de Vlamingenstraat 83, telkens om 20.30 u. *Stuc*-leden betalen 200 frank, niet-*Stuc*-leden betalen honderd frank meer. (j.o)

tijd al teert. Opposanten ondergraven de Mexicaanse eenheid en worden uitgescholden voor *vendepatrias*, uitverkopers van het vaderland.

Het beeld dat Verheyen schetst van deze, sinds de val van de Sovjet-Unie, langst regerende partij op aarde, en dan nog wel in een formeel multipartijensysteem, is soms hallucinant. Het presidentieel ambt, zo zegt hij, is in de praktijk een erfelijk koningschap. De zittende president wijst eigenhandig zijn opvolger aan. Volgens Octavio Paz is die toestand een relict van de Azteekse teokratie. De enige oppositiepartijen die af en toe wat gewicht in de schaal kunnen werpen zijn de rechte PAN en de linkse coalitie PRD.

Die laatste stuurde in 1988 presidentkandidaat Cuauhtémoc Cárdenas in de ring tegen Salinas. Cárdenas is de immens populaire zoon van een eks-president en PRI-afvallige. Toen de dag na de verkiezingen de telcomputers niet meer bleken te werken, wist heel Mexico hoe laat het was: het

Cárdenas-effekt had zijn uitwerking niet gemist. Volgens heel wat opposanten won hij eigenlijk de verkiezingen. Uiteindelijk werd, na heel wat vertraging, gemeld dat Salinas de verkiezingen met 50,7 procent gewonnen had.

Charme

Nu is verkiezingsfraude een alledaagse zaak in Mexico. Maar in het verleden diende ze, aldus Verheyen, alleen maar om de al vooraf vaststaande overwinning van de PRI wat meer glans te geven. Tot in de jaren zestig kreeg elke PRI-presidentkandidaat een tachtig procent van de stemmen. Nu gaat de Mexicaanse kiezer tenminste naar de stembus met de wetenschap dat de overwinning van de PRI-kandidaat geen wet van Meden en Perzen is.

Toch is de doorbreking van die traditie nog niet voor morgen. Salinas duidde vorige week Luis Colosio als

kingen als gevolg van de akteersnelheid zijn hun dan ook vergeven.

Op een bepaald moment komt een gespieerde en geheimzinnige jongeman binnen die verkondigt de Amerikaanse droom te zijn, waarna hij zijn uiterlijk beschrijft. De Amerikaanse droom is niet meer dan dat, want binnenin is hij naar eigen zeggen leeggeroofd. Voor geld doet hij alles. Niet toevallig verwart Grandma hem met de Vanman, het spook dat haar achtervolgt. Bogaert en Vanderbempt geven dat spook geslaagd en pretentieloos vorm.

Schokkend

Toen men Albee voorlegde dat zijn stuk schokkend was, replieerde hij: "Is the play offensive? certainly hope so; it is my intention to offend — as well as to amuse and entertain." Die dubbelzinnigheid geven Bogaert en Vanderbempt geslaagd vorm. De humor en het nihilisme blijken niet alleen zeer dicht bij mekaar te liggen — genaadloos gaan de gelaatsuitdrukkingen over van lachen op huilen —, ze houden ook de voorstelling in evenwicht. In dat gevoelig bespelen van de verschillende registers ligt dan ook de grote kracht van de voorstelling. Tristero bewees met 'The American Dream' ten volle dat het zijn plaats in Het Atelier verdient heeft.

Jeroen Overstijns

PRI-kandidaat aan voor de presidentsverkiezingen van volgend jaar, en niemand die er ernstig aan twijfelt dat hij de nieuwe leider voor zes jaar wordt. Want hoewel Cárdenas ontzettend populair blijft, brokkelt de coalitie van linkse PRI-isten tot en met marxisten, die zich rond hem had gevormd, gestaag af. En de rechte PAN, die nochtans een drietal goeverneurszetels wist te veroveren in het rechtse noorden van het land, is *simply no match*, omdat de veel populairdere PRI haar neo-liberale programma overnam.

De populariteit van de PRI steeg niet alleen omwille van het Nafta-akkoord of het charisma van Salinas, maar ook en vooral door het *Solidaridad*-programma. Dat is een Rotary-achtig charme-offensief waarin de president met gulle hand telefoons, basketterreinen en rioolbuizen uitdeelt in de armste uitheksen van het land, achtervolgd door de ook al PRI-gezinde commerciële televisie. Het bezorgde hem een onaanstaarbaar Sinterklaas-aureool, terwijl onder zijn beleid een nooit geziene kloof ging gapen tussen de steeds groter wordende groep armen en de hoogste treden van de maatschappelijke ladder.

Gatenkaas

Verheyen geeft in zijn vlot geschreven boek een behoorlijk impressionistisch beeld van Mexico. Hij zegt zelf dat hij geen kenner is van het land, maar dat hij de grote problemen van het hedendaagse Mexico in vogelvlucht wilde behandelen. Toch biedt de auteur een enorme verzameling historische en actuele feiten aan, en biedt hij de lezer een degelijk kader waarin deze de jongste ontwikkelingen beter kan begrijpen. Misschien had hij zich op die encyclopedische kant van zijn boek toch wat meer mogen richten. Een inderdaad te veel vermelde namen en een logischer indeling in hoofdstukken hadden de schat aan informatie ook na de eerste lezing bruikbaar gemaakt.

Sommige hoofdstukken werden eerder gepubliceerd in tijdschriften, en ook dat is aan het boek te merken. Overlappenden werden niet altijd gewerkt, het impressionistische beeld heeft hier en daar wat weg van een ferme gatenkaas. Wilde de uitgever het boek in de winkel hebben voor de afsluiting van Europa? Een beter verzorgde eindredactie had *Mexico Mexico Mexico* in ieder geval de meerwaarde van een bescheiden naslagwerkje bezorgd. Maar ook nu blijft het een ongemeen boeiend stuk journalistiek.

Raf Tussen Mexico Mexico Mexico, land tussen twee werelden van Luc Verheyen is verschenen bij Kritik. Je betaalt voor 282 bladzijden zo'n 800 foppen.

Tristero's 'The American Dream' in het Stuc Wachten op de Vanman

Het jonge Leuvense teatergezelschap Tristero is als eerste te gast in 'Het Atelier' van het Stuc. Een jaar lang worden ze door het Stuc ondersteund en kunnen ze werken aan producties. Als eerste resultaat van de samenwerking staat nu 'The American Dream' op de planken. Misschien geen revolutionaire vernieuwing in het theaterlandschap, maar wel een meer dan sterke voorstelling die 'Het Atelier' onder een goed gesternte doet starten.

'Het Atelier' is ontstaan uit het aanvoelen van een noodzaak tot heroriëntering van het productiebeleid binnen het Stuc. Het nieuwe teaterdecreet stipuleert dat een kunstencentrum minstens één keer per jaar een productieopdracht moet geven, maar tekent geen verdere inhoudelijke richtlijnen uit hoe het beleid op dat vlak er moet uitzien. Het Stuc, dat al jaren meer dan één productieopdracht per jaar geeft, heeft het zichzelf iets moeilijker gemaakt.

Het geven van eenmalige opdrachten aan jonge kunstenaars had een groot nadeel. Eerste voorstellingen zijn immers niet direct de beste. De weg in het theater moet dan vaak nog gevonden worden. De producties werden dan ook regelmatig door de kritici met de grond gelijk gemaakt, wat demotivatie in de hand werkt. De gezelschappen die voor 'Het Atelier' geselecteerd worden, hebben de garantie dat ze een heel jaar artistiek en logistisch gesteund zullen worden, wat een basis geeft om hun werking uit te bouwen.

Wanneer de toeschouwer de zaal binnenkomt, wordt hij ontvangen

door een gladdes stem, die hem met naïeve overtuiging de onmisbare Readers Digest-muziekcollectie aanprijst. Het verplaatst de toeschouwer naar de Amerikaanse jaren vijftig, de tijd waarin de grote Amerikaanse droom van respect en totaal geluk door een beetje welvaart meer dan ooit leefde. 'The American Dream' van Albee doorprijkt deze myte.

Tandpastaglimlach

Achter de tupperware ligt het individualisme, vreugde is in werkelijkheid niet meer dan drie schrale ballonnetjes die neerwarrelen. Het enige wat de personages van het stuk bezighoudt is niet de eerlijkheid, maar de waardigheid, een begrip dat elke verdere etische categorie vervangen heeft. 'The American Dream' doet dan ook sterk denken aan 'Death of a Salesman', het beroemde stuk van Arthur Miller waarin een handelsreiziger zelfmoord pleegt wanneer hij beseft dat zijn gezin de maskerade waartochter hij zijn mislukkingen verborg, doorprijkt heeft.

Mommy en daddy verzorgen Grandma. Door het dreigen met de fiktieve Vanman die haar zal komen halen indien ze niet gehoorzaamt, houdt het echtbaar haar kort. Het leven van Grandma is gereduceerd tot het wachten op de Vanman. Met haar verwarde uitlatingen legt ze haar angsten en de schraalheid van het menselijk bestaan bloot, zoals Estragon en Vladimir dat deden tijdens hun wachten op Godot. Albee was altijd zeer verontwaardigd wanneer men zijn stukken als absurd teater kenmerkte, dat was voor hem veel te veel uptown-Broadway. Albee wou teater maken "where the audience faced men's condition as it is." Die menselijke conditie is bij Albee de hypokrisie van de Tupperwarevreugde, het banale materialisme van de reclame.

Het decor van de voorstelling bestaat uit matrassen die opgehangen zijn. Het refereert aan de bekleding van isoleercellen en zo aan de afgrond van de waanzin waarin de personages zich bevinden. Paul Bogaert en Peter Vanderbempt nemen alle rollen op zich, waardoor dialogen veranderen in bliksemsnelle monologen die voor de toeschouwer vaak moeilijk te volgen zijn. Alle personages verbeelden zo hetzelfde, de psychose achter de tandpastaglimlach en de holle retoriek. De twee akteren opvallend goed op die grens tussen de schijn en het instorten. Ze ontroeren soms, zijn op andere momenten door hun droge overacting heel grappig. De verspre-

De waarheid over Sinterklaas

De Sint eigenlijk voor studenten

Het is vreemd hoe verhalen en gewoontes ontstaan. Die goede Sint die ons zoveel jaren terug verweende met snoepgoed en kadootjes is in feite niemand minder dan Nikolaas van Myra. Deze heilige was bisschop van Myra en stierf rond 340, op 6 december.

Verschiedene legendes vermelden de naam van Nikolaas, maar zelden wordt in deze verhalen een toespelend gemaakt op de betekenis die hij voor kinderen had. Er is bijvoorbeeld wel een verhaal over een ontvoerd kindje dat door Nikolaas gered werd, maar de meeste verhalen handelen duidelijk over volwassenen. Nochtans is 6 december reeds van in de twaalfde eeuw een dag voor kinderen, met speciale attenties of vrijaf op school. Hoe is het verhaal van Sint Nikolaas als kindervriend dan ontstaan?

Schoen

Rita Ghesquière doceert jeugdliteratuur aan de KU Leuven en schreef een boek over de evolutie van Sinterklaas: "Vermoedelijk gaat het om een foutieve interpretatie door de jaren heen, waarbij afbeeldingen van volwassen figuren als kinderen werden aanzien. De eerste verklaring heeft te maken met studenten. Er is een verhaal over drie studenten die naar Athene gaan. Ze vragen de hulp van Nikolaas voor die lange reis. Ze overnachten in een herberg en daar worden ze door de waard en zijn vrouw gedood. Nikolaas komt dan ten tonele en wekt ze weer tot leven. Op prenten uit die tijd zie je dat het zeker niet echt kinderen zijn, maar jonge volwassenen."

"Eigenlijk zijn er twee verklaringen voor deze legende. De meest voor de hand liggende is dat ze ontstond tijdens de opkomst van de universiteiten. Iemand zou toen dat verhaal bedacht hebben om Nikolaas tot patroonheilige van de studenten te maken. Die tekst eindigt dan ook met:

"En daarom viere de studenten feest op 6 december." De universiteit van Cambridge heeft nog altijd de Heilige Nikolaas als patroonheilige. Een tweede element is dat Nikolaas ook de patroon is van onthouding, van vasten, zuiverheid, en de meeste studenten uit die tijd waren priesterstudenten."

"Een andere verklaring gaat terug naar het verhaal van drie gevangenen die door Nikolaas bevrijd werden. Die gevangenen worden dikwijls voorgesteld in een soort toren. De figuurtjes werden klein afgebeeld omdat zij maar gewone mensen waren en Nikolaas een heilige. Op een gegeven moment zouden de mensen dat niet meer goed begrepen hebben en werd de afbeelding geïnterpreteerd als een ton met figuurtjes in. Zo zou de verwarring ontstaan kunnen zijn dat die figuurtjes kinderen waren."

In de Oosterse kerk is Nikolaas Van Myra nog altijd de belangrijkste heilige na Maria. Elke donderdag van de week is aan hem gewijd. Hij is de patroonheilige van Rusland, maar ook in de Griekse kerk zijn er tal van verwijzingen. In het Oosten wordt hij voorgesteld met een stola, de kleur rood en een kruis.

Knecht

"In het Westen is dat een bisschop geworden met een mijter en een staf. Er is echter ook een voor-kristelijke cultuur — heidense elementen eigenlijk — die op die kristelijke figuur geënt zijn, zoals het paard, de knecht, de schoorsteen en de schoen zetten." Een aantal van deze elementen komen waarschijnlijk van de natuurgod

Wodan. Die wordt voorgesteld als een grijsaard met lange haren en een witte baard en verplaatst zich eveneens te paard. Ook het schoen zetten is een oud gebruik: men plaatste vroeger een schoen als men zelf niet aanwezig kon zijn. Marspeinen figuurtjes en dieren gaan dan weer terug op heidense offergaven.

In verschillende landen wordt het Sinterklaasfeest op een andere manier gevierd. In Nederland is het feest van Sint Nikolaas altijd een feest voor volwassenen gebleven, waarbij ook volwassenen kadootjes uitwisselen. Men kent ook niet overal de Sinterklaasfiguur zoals wij hem voorstellen. Dat is te wijten aan het protestantisme dat in de zestiende eeuw de heiligenverering heeft afgewezen. "Men verschoof vanaf dan alles naar Kerstmis: het kerstkind brengt de geschenken. Maar het kerstkind werd wel vergezeld door een knecht Rubrecht. En dat is een figuur die een beetje lijkt op Sinterklaas."

Zwarte

"In het protestantse Duitsland is de door de Germaanse cultuur geïnspireerde Sankt Nikolaus wel blijven bestaan. Hij is dan niet een religieuze figuur, hij ziet er eigenlijk meer uit als een kerstman. Die Duitse Sankt Nikolaus komt dus ook op Kerstmis, omdat protestanten alles naar die dag verschoven hebben."

En dan is er nog de Amerikaanse versie van Sint Nikolaas, Santa Claus. Die is eigenlijk een combinatie van de Nederlandse Sinterklaas en de Duitse Sankt Nikolaus. Oorspronkelijk bewaarden de Nederlandse en de Duitse kolonialen in Amerika beiden hun eigen feest. Stilaan ontstond hieruit dan een Amerikaans feest, een amalgaam van verschillende tradities, dat ook sterk verbonden is met allerlei literaire creaties.

"Santa Claus is dan meer een kleinere, dikke, goedlachse man, hij verplaatst zich met een slee en rendieren in plaats van een paard. Toch zijn een aantal elementen ook behouden, zoals de rode kleur en de schoorsteen."

Maar ook bij ons heeft de Sint een belangrijke evolutie ondergaan. "Men ziet dat vooral in de kinderliteratuur. In het begin is Sint Nikolaas almachtig, alwetend, hij straft en belooft, is een heel sterk figuur. In de jaren vijftig is er dan een sterk proces van secularisering. Vroeger kwam hij bijvoorbeeld uit de hemel, nu uit Spanje."

Leemte

Hij verliest ook veel van zijn gezagsmerken, wat samenhangt met de anti-autoritaire opvoeding. Hij wordt een gewone oude man. Maar omdat hij dan al oud is, gaat men hem al eens vaker voorstellen als

ziek of moe, vergeetachtig. Zwarte Piet, die vroeger de gehoorzame knecht was, gaat dan vaak die leemte opvullen en meer op de voorgrond treden. Zwarte Piet is dan ook niet meer dreigend, maar vaak een vrolijke grappige figuur."

Vroeger was de Sinterklaasfiguur dan ook veel duidelijker omschreven. "Wie Sinterklaas speelde wist heel goed wat hij juist wel en niet moest doen. Nu is dat veel moeilijker omdat het beeld van Sinterklaas niet zo eenvormig meer is. Er zijn verhalen waarin hij nog wel een autoriteit is en andere waarin dit niet zo is. Ouders moeten bijna eerst Sinterklaasverhalen gaan lezen alvorens te beslissen wat ze hun kind juist moeten vertellen."

Karen De Pooter

Het boek 'Van Nikolaas van Myra tot Sinterklaas' van Rita Ghesquière is al enkele jaren geleden uitgegeven door het Davidsfonds, maar rond deze periode opnieuw verkrijgbaar.

Vierde editie van Sport Zonder Grenzen

Thijs is de kinderziektes voorbij

Volgende week woensdag is het weer zover. Sportraad organiseert haar jongste en laatste activiteit voordat de kadootjesjacht openbarst. Sport Zonder Grenzen geeft de mogelijkheid om alle remmingen op sportief vlak nog eenmaal te vergeten en volledig uit de bol te gaan. Het individu telt niet mee in deze wedstrijd, de ploeg staat boven alles. Dat was het wat Marx nu eigenlijk bedoelde.

De vierde editie van Sport Zonder Grenzen lijkt zich te onttrekken aan de gebruikelijke kinderziektes. Het eerste jaar werd deze activiteit in het centrum van Leuven georganiseerd, op het Patriakompleks. Men wilde hiermee een stap doen in de richting van de studenten in de binnenstad. Het werd echter een moeilijke bevaling. De te kleine oppervlakte van het terrein en de magere opkomst maakten dat we deze eenstelling snel mochten vergeten. Maar het idee was er.

Het volgende jaar koos men opnieuw voor de vertrouwde ondergrond en verhuisde het hele gebeuren naar het sportinstituut. De eerste stapjes werden gezet. Met de nodige beschikbare akkommodaties en een groter aantal deelnemers kon het niet meer stuk. Het derde jaar wijzigde men niets aan de formule, het bleek een voltrefter te zijn. Verschillende ploegen moesten worden teleurgesteld omdat het verzadigingspunt bereikt was.

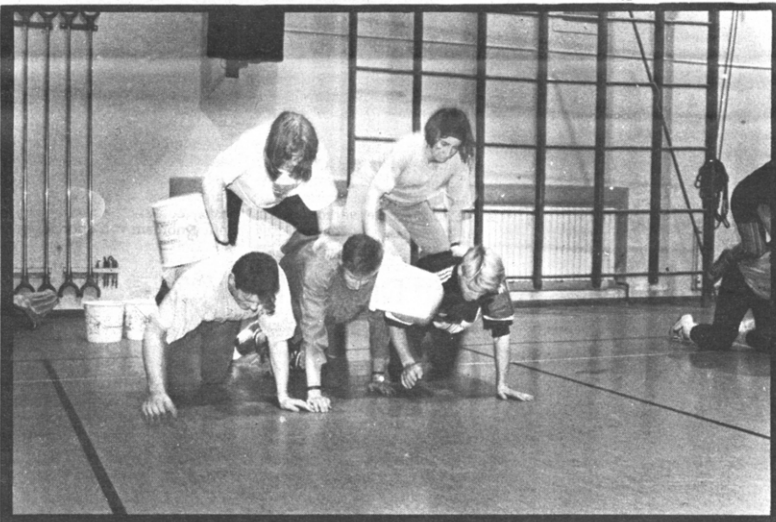
Boot

Om dit jaar zo weinig mogelijk mensen teleur te stellen, heeft men de capaciteit van het evenement verhoogd. Dit jaar kunnen maar liefst vijftig à zestig ploegen hun kans wagen van Sport Zonder Grenzen. Vorig jaar waren er dat maar zesendertig.

Dit is mogelijk doordat nu bij elke proef wordt gestreden met vijf ploegen tegelijk, terwijl in het verleden slechts drie ploegen telkens tegen elkaar uitkwamen.

Een andere nieuwigheid op praktisch vlak volgt eigenlijk uit het voorgaande. Aangezien er bij elke proef vijf ploegen deelnemen, zijn er eenzelfde aantal scheidsrechters nodig om deze te kunnen controleren. Omdat dat zeer moeilijk was zoveel mensen op te trommelen wordt er dit jaar beroep gedaan op de verschillende ploegen zelf. Deze ploegen moeten bij deze editie met minstens elf personen zijn. Hiervan doen er dan telkens tien mee aan de proef en de elfde wordt ingeschakeld als scheidsrechter. Deze persoon kan natuurlijk variëren van spel tot spel.

Het geheel van Sport Zonder Grenzen bestaat uit negen verschillende spelen in een doorschuifstelsel en een eindspel waarbij alle ploegen het tegelijk tegen elkaar opnemen. De diverse proeven hebben veelbetekenende namen meegekregen, zoals het A-spel, Boot te hand, plintenspel en dergelijke. Mensen met een grote fantasie zullen al enkele ideeën opperen in verband met de invulling van deze proeven, maar enkel de organisatoren weten er het fijne van. Andere spelletjes als het doolhof en het puzzelspel laten de verbeelding minder werken en lijken evident, maar

(foto archief)

achter deze duidelijke façades liggen waarschijnlijk nog enkele verrassingen verborgen.

De inkleding van Sport Zonder Grenzen wordt dit jaar geheim gehouden tot op het laatste moment. Het vorige jaar werd de held Thijs van het éne avontuur in het andere gesleurd om als op toeschouwer nog de "verschrikkelijke" draak te overwinnen. Of er dit jaar nog een spannender verhaal het geheel zal begeleiden, moet men afwachten. Wie weet krijgen we een vervolgverhaal op de suksesstory van Thijs, de beroemde held.

Bart Vanthomme

De verschillende ploegen die geïnteresseerd zijn om samen met onze held diverse triomfen te behalen kunnen best zo snel mogelijk hun beide voeten terug op de grond brengen en zich gaan inschrijven op het sportraadsecretariaat. Iedereen die tien vrienden heeft en een originele ploegnaam vindt, kan meedoen. Net zoals de voorgaande jaren moeten er in elke ploeg tenminste vier meisjes zijn.

advertentie

CAFE PASIA

D'ADARIO

Ravenstraat 21-23, 3000 Leuven. Tel 016 29.01.26

Radio Scorpio (1): alternatieve muziekprogrammatie "De hokjesmentaliteit verdwijnt"

Veto wijdt vanaf deze week een aantal artikels aan Leuvense vrije radiotrots Scorpio. Angezien Scorpio zich in de eerste plaats profileert via zijn tegendraads muziek aanbod, leek het ons niet slecht de ideeën daarachter eens onder de loep te nemen. Een interview met twee prominente Scorpio-medewerkers — Jan Stevens en Johan Deflander, even bijgestaan door vriendin Anthe Vrijlandt — over muzikale vernieuwing, 'crossover' en zo.

In de popmuziek is gaandeweg een onderscheid gegroeid tussen enerzijds de mainstream en anderzijds wat je de alternatieve scene zou kunnen noemen. Scorpio kiest duidelijk voor het laatste, nu misschien nog meer dan vroeger. De arge Studio-Brusselsluisteraar zal bij een eerste kennismaking met Scorpio wellicht zijn oren niet kunnen geloven en voor de rest van zijn leven gefascineerd aan zijn radiotoestel gekluisterd blijven. Een enkele arge luisteraar geeft daarentegen de voorkeur aan een serieuze leraar dan de afstemknop. In een vlaag van totale zinsverbijstering neemt hij vervolgens zijn roestige karabijn uit de kast en jaagt de kater van de burenen een lading hagel door de beiaard. Het resultaat klinkt wat hem betreft hetzelfde, maar ziet er een stuk smakelijker uit. Dit alles uiteraard terzijde.

Dada

In ieder geval vind je hetzelfde onderscheid tussen de massa en een 'voorhoede' al langer in meer gekoniseerde kunstvormen, bijvoorbeeld literatuur of klassieke muziek: altijd blijkt er een kleine groep 'kenners' te zijn die de massa een stapje voor wil blijven. Van zodra die massa een bepaalde kunstenaar of stroming ontdekt heeft, zal de 'incrowd' wel weer een nieuwe dada vinden. Er lijken dus meer factoren als persoonlijk smaak mee te spelen en het risico bestaat dat het criterium veeleer bepaald zal worden door het anderszins. Alles hangt er dus van af hoe alternatieve radio ingevuld wordt.

Johan Deflander: «Wij willen gewoon aanvullend werken ten opzichte van de bestaande media. Als die steeds meer mainstream-popmuziek brengen, denk ik niet dat we als 'alternatieve' zender daar nog veel aandacht aan moeten besteden.»
Jan Stevens: «Makers van muziekprogramma's worden dan ook verondersteld zelf op zoek te gaan naar nieuwe muziek, muziek die interessant kan zijn of die later meer kan betekenen. Als er dan toch een criterium is, lijkt mij dat de mate te zijn waarin iemand aan dergelijke muziek ruimte geeft.»

Deflander: «Er is toch een algemene lijn. Niemand kan namelijk autonoom een nieuwe muziekstroom lanceren. Je vertrekt in de muziekwereld altijd van platenfirma's die een eerste selectie gemaakt hebben, in functie van een publiek. Daarbinnen kan je een opdeling maken. Je hebt de grote firma's, die mikken op een top-tertipubliek. Wij hebben ons altijd gericht op de kleine platenmaatschappijen, omdat daar natuurlijk ook de meest vernieuwende, originele muzieksoorten aan bod komen. Zij richten zich niet op een massapubliek, maar op diegenen die echt nog geïnteresseerd zijn in muziek.»

Veto: Die grens wordt echter vager: houe en harde gitaarmuziek bijvoorbeeld maken zowel binnen de hitparades als bij de liefhebbers van alternatieve muziek opgang.

Stevens: «Die overlapping geeft Scorpio de gelegenheid om een ruimer aanbod van muziek te brengen. Subcultuur beperkte zich meer dan tien jaar geleden tot punk. En verder liepen er nog wel een paar overjarige hippies rond. Dat was eigenlijk wel gemakkelijker.»

Deflander: «De laatste jaren zie je ook een veel grotere vermenging, crossover van genres, wat waarschijnlijk de grote evolutie is in de popmuziek. Daaruit ontstaat een totaal nieuwe soort muziek die heel groot aan het worden is bij jongeren. Ik denk bijvoorbeeld aan de soundtrack van de film 'Judgement Night', waarop een aantal metalgroepen samenwerken met rapgroepen. Die combinatie was een aantal jaren geleden nog ondenkbaar. Toen had je alleen maar hier en daar uitzonderingen als de samen-

werking tussen Anthrax en Public Enemy. Tegenwoordig haalt geen enkele rapgroep nou de neus op voor een sessie met een gitaarbandje.»

Stevens: «Door die crossoverbeweging op alle vlakken raken bovendien meer mensen geïnteresseerd in verschillende genres en leren ze die ook op zich meer appreciëren. Zo kan een hiphopfan via acid jazz — een combinatie van dansbare hiphop en funk met oude jazz — in die oude jazz geïnteresseerd raken.»

Veto: Wordt het dan ook niet tijd dat Scorpio een crossover maakt en de mainstream meer aan bod laat komen? Of zeggen jullie nee tegen alles wat goed verkoopt?

Deflander: «Niemand maakt er problemen van om Nirvana of Pearl Jam te draaien op Scorpio.»

Anthe Vrijlandt: «Ik weet anders de tijd nog dat Madonna heel erg in was en dat de trend was dat dat absoluut niet gedraaid mocht worden: dat was mainstream. Bepaalde mensen gingen het dan wel draaien, niet omdat het op Scorpio zo belachelijk werd gevonden.»

Stevens: «Het is wel zo dat je een profiel probeert te vormen. Je bent dan nog afhankelijk van de mensen die radio willen maken. Die mensen zijn momenteel niet geïnteresseerd in de mainstream. Ten tweede bent je afhankelijk van een vast luisterpubliek. Ik kan me voorstellen dat wanneer je dat opbouwt aan de hand van programma's waarin vooral alternatieve muziek voorkomt, het die mensen zal storen als er plots erg mainstream gedraaid wordt. De Scorpio-politiek is echter dat we niet ingrijpen.»

Deflander: «Konkreet is er inderdaad heel weinig programmatiebeleid. Er wordt enkel gekeken naar wat al dan niet kan. Het is duidelijk dat een programma met Vlaamse slaggers niet kan, omdat het gewoon niet past in het profiel van een soort jongerenzender. En toch is er 'Radio Dolores', maar dat is een ander verhaal (waar we over enkele weken nog aandacht aan besteden, *mvr*). Mensen worden wel langzaam intern 'gedwongen' tot het programmeren van Scorpio-muziek. Ik denk dat ze het anders niet volhouden: je kan niet de *loner* gaan uithangen. Zo had het programma 'Open en bloot' bijvoorbeeld een nogal Studio-Brusselachtige muziekkeuze. Naar het schijnt hebben zij de laatste weken ook al behoorlijk anders gedraaid.»

Veto: Zijn het binnen de popmuziek ook niet de kenners die gaan dikkeren wat in en wat uit is?

Stevens: «Het is wel zo dat die mensen dieper gaan graven, meer op bizarre dingen stoten. Ik denk echter dat het eerder het publiek is dat er niet zo intens mee bezig is dat dat bepalen wat een 'alternatieve hit' wordt. Niet zozeer de 'gravers', want dat zijn meestal zulke freaks dat ze de neiging hebben alles wat er op een bepaald klein label verschijnt geweldig te vinden.»

Veto: Jullie voeren bewust een non-reklamebeleid. Vind je een weerspiegeling van die mentaliteit bij de groepen waaraan jullie aandacht besteden?

Deflander: «Bands als Fugazi willen heel bewust controle behouden over hun werk. Dat geldt trouwens voor de meeste bands die gedraaid worden op Scorpio. Anderzijds zijn er groepen die, mochten ze een vast platencontract in de wacht kunnen slepen, het ook niet zouden laten.»

Stevens: «Ik denk wel dat er op Scorpio discriminatie voorkomt ten opzichte van die laatste groepen.»

Veto: Anderzijds kunnen Nirvana en Neil Young, twee acts die een contract hebben bij een groot label, wel nog op Scorpio. Heeft dat er niet mee te maken dat zij zich toch nog een tegendraads imago aanmeten?

Stevens: «Het is al een paar maal gezegd: dat is eigenlijk een weerspiegeling van de mentaliteit van de door-niet-Scorpio-medewerkers. Scorpio is niet een persoon, maar een combinatie van een heel aantal individuen. Die zitten misschien niet allemaal in een ideologisch hoekje, maar er is ergens wel een richting.»

Apatisch

Veto: Jullie hadden het reeds over crossover. Impliceert die tendens ook dat de hokjesmentaliteit aan het verdwijnen is of lijkt dat alleen maar zo?

Deflander: «Ik betwijfel of die mentaliteit bestaat bij de jonge rapfans die op fulven ook dansen als metalbands zoals Sepultura of Biohazard gedraaid worden. Ik denk dat er eerder een hokjesmentaliteit is bij de oudere gitaarsfans die alleen maar even met hun lang haar komen schudden op bijvoorbeeld Dinosaurs Jr en voor de rest maar staan te zuipen aan de kant.»

Stevens: «Vroeger stond een muziekgenre meestal ook heel dicht bij een ideologische stroming en dat is ook voor een groot deel verdwenen. Punk was bijvoorbeeld op een bepaald moment synoniem van anarchisme. Tegenwoordig gaat dat moeilijker. Malcolm X bijvoorbeeld wordt evenzeer als symbool gebruikt als een Coca-Cola logo. Je hebt rapfans die dansen op songs die hyperseksistisch zijn. Moesten ze de moeite nemen om naar de teksten te luisteren, zouden ze bij wijze van spreken walgen. Tim Dogs teksten zijn daar een goed voorbeeld van. Er is ook wel een tendens om de teksten te relativiseren. Ik denk dat je tegenwoordig meer liefhebbers van muziek aan sich hebt. Soms twijfel ik daar echter ook wel aan. Als er bij-

voorbeeld een goede nieuwe band speelt, staat men totaal apatisch te kijken. Indien het een bekende band is, gaan diezelfde mensen uit hun dak. Is het dan toch niet gewoon een houding om dat maar ergens bij te horen? Iedereen heeft het tegenwoordig over individualisering. Op maatschappelijk vlak heeft dat misschien negatieve kanten. Op creatief vlak denk ik dat het zijn voordelen heeft.»

Kris Jacobs
Serge Franchoo

In een volgend artikel belichten we de informatieve programma's van Scorpio.

Krisisplan

Op haar volgende Algemene Vergadering wil Sociale Raad een standpunt innemen over het crisisplan (eerste versie). Via de kringvertegenwoordigers werd een nota verspreid op basis waarvan er op de presidia kon gediskussieerd worden. Wie zijn mening over Het Plan wil laten gelden, weet dus waar hij ermee terecht kan: op de kringvergadering van zijn kring of op de AV van Sora op 10 december om 19.00 uur in het Maria-Theresa-instituut (Hogeschoolplein). De nota plaatst de discussie rond het globaal plan in een veel bredere context, die van het streven naar een ideale samenleving. Centraal in het streefdoel staan een gelijke doorstroming van alle sociale klassen naar het hoger onderwijs én de emancipatie van de student. Onder dit laatste verstaat men dat studeren een zelfontplooiing moet zijn en niet noodzakelijk het leren van een beroep, dat de student recht heeft op zelfstandigheid, en dat studeren een gunstig effect heeft op de hele maatschappij en dus belooft moet worden (studie-loos).

In het licht daarvan bevat Het Plan een aantal maatregelen die ons verder verwijderden van het streefdoel. De zelfstandigheid van wie studeert wordt verder aangetast door het verlenen van de wachttijd, de besparingen in de kinderbijslag verwijderen ons van een basisloos voor alle kinderen, de toespelingen op numerus clausus dreigen de toegang van alle klassen tot de universiteit te beperken, en zo zijn er nog wel een aantal zeer bewustbare maatregelen. Niet akkoord, wel akkoord? Zie hoger.

Boete

Veto-lezers zijn koppig. Maar dat geldt ook voor ons. Wij blijven zoeken naar uw reacties. Als voorbereiding op een artikel over aanzinnig hoge fietsboetes door politie en rijkswacht, vragen we de medewerking van de Leuvense student. Ongetwijfeld hebben velen goede dan wel slechte ervaringen achter de rug met de gewapende arm der wet. De politie, vriend of bevooroordeelde vijand van de fitende student? Schrijf de rijkswacht nooit boetes uit zoals een kwibus onlangs beweerd? Op dit soort vragen zoeken we een antwoord, en liefst een serieus. Dien de joernalistiek en informeer ons onwetenden op de 's Meiersstraat 5, telefoon 22.44.38.

Dit is wat men niet ziet als men naar Scorpio luistert.

(foto Kristof Claeys)

Scorpio-menu op maandag

Naast een artikel zal Veto ook iedere week een woordje uitleg verschaffen bij de Scorpio-programma's. Geef toe, het programmaoldertje ziet er leuk uit, maar is niet altijd even informatief. Een omschrijving als "voor spijs en drank" voor het programma 'Godbetert' bevestigt wel ons vermoeden dat het hier om godsvruchtige jonge mensen met een dito spijverteringsstelsel gaat. Het kan de potentieel-geïnteresseerde luisteraar desondanks niet echt bevredigen. Veto voorziet in het broodnodige, waarvan deze week de maandag, Amen.

De dagprogrammatie bestaat iedere weekdag uit twee blokken non-stopmuziek — van acht tot twaalf en van twee tot vier — met daartussen 'Het middaggebeuren', dat vooral muziek bevat, maar ook onverwachte dingen kan brengen: Het middaggebeuren is namelijk een open forum, waarin ook de dagkender wordt uitgezonden. Je zou het de Scorpio-kant kunnen noemen.

Om vier uur wordt bewezen dat Scorpio nog steeds een vrije zender is: een zogenaamd "verloren blok". Afgelopen maandag bleek het in elk geval aardig wat gitaarwerk te bevatten. Het daaropvolgende uur krijgt iedere week een andere titel en of dat ook steeds een andere inhoud betekent, hebben we niet gehoord. Iedereen moet eten.

'Scorpio serveert' tussen zes en zeven: gelardeerd met aardig wat dansnummers wordt het aanbod van de week uit de doeken gedaan. Vanzelfsprekend is dat vooral op de informatieve programma's gericht. 'Ik krijgt er in elk geval een overzicht van wat het cultuurblok — telkens om acht uur — te bieden heeft.

Vervolgens is het de beurt aan de 'Vunzig vijftien', Scorpio's hitparade, in eigen huis klaargestoomd. De samenstelling gebeurt op basis van kassettes die door de medewerkers gesignaleerde nieuwigheden bevatten. Daaruit wordt dan weer een hitparade gebrouwd, ook op basis van de voorkeuren van de medewerkers.

'Het besloten land', om acht uur, is het wekelijkse stripprogramma, dat zich mag beroemen op interviews met illustere namen als Tardi en Eric Joris en volgende maandag verleent grootmeester François Bourgeois zijn medewerking.

Om negen uur begint de meer gespecialiseerde muziekprogrammatie. 's Maandags is het eerste blok voor de heren van 'Cool Runnings', een uur lang raggamuffin, een hedendaagse, erg dansbare variant van reggae. De programmamakers willen voeling houden met wat er momenteel in Kingston, Jamaica populair is en laten daarvoor regelmatig singles importeren.

Daarna mag 'Blue Moon' de trommelvlezen bestoken. Melodieuze songs die echter vaak omzwachteld zijn met extreem noisy gitaarwerk lijken een constante in dit programma. Groepen als Nirvana, Afghan Whigs en Sonic Youth hebben bijvoorbeeld minstens hier gedraaide band in niet geringe mate beïnvloed.

Het zal wel duidelijk zijn hoe laat de 'Eluvenmis' begint, maar dat de hedendaagse pilaarbijters kinderen van papa punk zijn, had u niet gedacht. En dat er niet iedere week een hoogmis is nog minder. Om de veertien dagen valt op dit tijdstip namelijk ook 'God City' te beluisteren. Hierin komen de verre bloedverwanten van papa aan bod. De tentakels van de hardcore strekken zich uit: van Fugazi tot No Means No en tussenin en links en rechts en onder en boven.

Om de avond sfeervol te besluiten is er om middernacht nog 'Tekton Space Industry', waarvan vooral de space stem de moeite is. De muziek varieert van hyperpsychedelische toestanden tot ambient. Motto is: blijkaar het zo snel mogelijk bereiken van de spreekwoordelijke hogere regionen. Dansbaar wel te verstaan.

(kl)

ACCO

VERRASSEND VEELZIJDIG BIJ DE AANKOOP VAN UW KERSTCADEAUS

EINDEJAARSGESCHENK
ALLEEN VOOR DE
ACCO-AANDEELHOUDERS:
20% KORTING OP
ALLE BOEKEN MET EEN
ROOD ETICKET

Wil je iemand een geschenk geven waar hij of zij nog dagenlang plezier aan beleeft?

Met geschenken, gekocht in ACCO, zit je hoedanook altijd goed.

In ACCO vind je immers geen wegwerp-artikelen of vergeet-mij-snel-produkten.

Of het nu een mooi ingebonden kunstboek is of een prachtige vulpen, een recente roman of een lederen bureauser, een interessant geschiedenisboek of een geavanceerd rekenmachine, wie een geschenkartikel uit ACCO krijgt, blijft in de goede stemming tot Pasen.

En wil je geen risico lopen... dan kan je stiekem in ACCO een cadeautje voor jezelf kopen.

acco

TIENSESTRAAT 134 - 136 · 3000 LEUVEN

advertentie

Zoekertjes

- Ik zoek een tof kot! Dringend! Tania B., A. Poesstr. 334, 1502 Lembeek.
- Problemen met je homoseksuele gevoelens? Elke dinsdag is er het onthaal van de Roze Drempel, van 20.00 u tot 23.00 u in de J.P. Minckelerstr. 47C om je te helpen. Tel. 20.06.06. Praatkafe: elke donderdag vanaf 21.00 u in de Masereelklub, Ierse Predikherengstr. 25.
- Op ma 13/12 is er een praatavond rond coming out: hoe vertel ik 'het'? Hoe kom ik uit de kast? 720.00 u, Maria Theresiastr. 114. Jong en homo, lesbienne of bi? Kom eens langs!
- Bieke, ge moogt verzekerd zijn van onze eeuwige dank. We kopen u wel een nep-vecht. Beu!
- Grote gemeubelde kamer te huur. Alle comfort: gem. keuken, douche... Prijs: 6000,- (alles inbegrepen). F. Lintstraat, 44 (zich wenden tot Stephanie).
- Kan een konijn ook bakstenen maken of alleen maar afbreken?

- Hilde, Truffel vindt ook dat ge uw wikkler maar moet weggoeden, ge staat toch niet voor mij op. Idem voor Joris.
- Typen tesis, verslagen, briefwisseling, Kris Rosselle, Naamsesteenweg 130, 3000 Leuven, 20.70.77.
- Sterre-reporter-hoofdredakteur: als ge uw half-goddelijke benen intrukt, kunt ge erbij. Het pensioonaat (in Keulen)
- Met dynamische hoefslag verliet het Universiteits Duistere PataSyndroom om zaterdagdag suiker bij Pe6.
- Verloren tijdens heroisch sneeuwgevecht: zwarte agenda, orig. beloning bij Tanguy Delestré, Vesaliusstr. 34/212.
- Geinteresseerd om op vrijdag: (heen, 18.30 u) en zondagavond (terug, 20.30 u) kostendelend mee te rijden van Leuven naar regio Wervik? Contacteer Rudy op 28.39.50 (werk) of IJzeromstraat 32/0112, Heverlee.
- Verloren: in de buurt van Heverlee op 30/11 's avonds: paarlemoeren armbandje. Grote emotionele waarde. Hoge beloning voor eerlijke vinder. Bel Annelen, 22.37.80.
- Zwarte Piet, ik wo geen gedrocht van Ekonomie in mijn achtertuin. Het stadspark.

LEDO COPY
Tiensestraat 118
3000 Leuven
tel.: 016 - 23.70.30
fax: 016 - 23.34.31

Het "groeene" copy-center van Leuven. Gerocykleerd en 100% chloorvrij papier
Thesissen - Curasussen - Folders
Formaat A5 tot A2
ALLE inbindingen, Placifiestoren tot A3
Snel - verzorgd - volledig afgewerkt

CANON Kleurkopie 50 FR. en minder.
van 9 u. tot 22 u. doordien.
zat. 10 u. tot 17 u. advertentie

KAFEETEORIEEN

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									

Horizontaal — 1 Deel van een schuiflade 2 Boot — Werk 3 Zangnoot — Buitenaards wezen — Lichaamsdeel 4 Gek — Gulden 5 Gasvormig element — Bijbelse stad 6 Voegwoord — Lange tijdsduur 7 Pers. vnm. — Omverwerpen 8 Levenslicht — Boom — 575 meter 9 Door ouderdom afgetakeld — Vlaams dorp 10 Voorwerpen van belangstelling.

Vertikaal — 1 Belgische rivier — Zogenaamd 2 Dierlijk produkt — Paradijs 3 Maanstand — Sprookjesfiguur — Loot 4 Huishoudkunde 5 Boomvruchten — Bijwoord 6 Selenium — Eervolle 7 Weelderig 8 Bijbelse vrouw — Onbewerkt — Houtige plant 9 Snelle gang — Vragend vnm. 10 Oostvlaamse gemeente — Stoot met kracht — Lucht uit de neus.

Door Filip De Keukeleere

JO MEUWISSEN
bvba

Alle verhuur video-, klank- en lichtmateriaal voor seminars, evenementen, optredens, fuiven en TD's
LCD - VIDEOPROJECTOREN DISCOBAR

016/201.301

VERHUUR VAN GELUIDSINSTALLATIES MET OF ZONDER DISC-JOCKEY

DANCE DELIGHT
Tel.(016)23.09.68

AGENDA & VALVAS

alle gegevens voor agenda en valvas moeten ten laatste vrijdag voor verschijnen om 18.00 u op het redaktieadres gezorgd worden. Vermeld duidelijk alle informatie (datum, uur, plaats en prijs).

MAANDAG

20.30 u KONCERT Freiburger Barockorchester brengt muziek van Corelli, Scarlatti en Händel, in Pieter De Someraula, info toeg. 23.92.00, org. Musica Antiqua.

20.30 u TEATER Tristero speelt 'The American Dream' van Edward Albee over de absurde belevissen van een Amerikaans gezin, in Vlamingenstraat 83, toeg. 200/300.

22.30 u FILM 'Alien 3' (1992) van David Fincher, het (voorlopig) laatste deel over het Alien-monster dat zich via menselichamen voortplant, in Stuc, toeg. 100/150.

20.00 u KONCERT Pianorecital door Edith Picht-Axenfeld, met werk van Beethoven, Mozart en Schubert, in Concertzaal Lemmensinstituut, info 22.08.03, toeg. 150/200, org. Concertvereniging Lemmensinstituut ism Radio 3.

20.00 u VIDEO 'Uit de studio': werk van jonge videomakers als Peter Brosens en Karen Vanderborgh & 'De dood van Titiaan' van Peter Misotten, in Stuc, toeg. 100/150.

20.30 u DANS Bert Van Gorp brengt nog een keer zijn vorige produktie 'Contre-Coeur', in Vlamingenstraat 83, toeg. 200/300.

22.30 u FILM 'El' (1952) van Luis Buñuel, een verhaal over een obsessieel jaloeze man, een van Buñuels sterkste aanvallen op de katholieke kerk, in Stuc, toeg. 100/150.

ZATERDAG

20.30 u DANS Bert Van Gorp brengt nog een keer zijn vorige produktie 'Contre-Coeur', in Vlamingenstraat 83, toeg. 200/300.

DINSDAG

20.00 u FILM Eksperimentele film van Germaine Dulac: korte films uit de jaren '20 van een militante feministe, met live piano-begeleiding, in Stuc, toeg. 100/150.

20.00 u TEATER 'Ave Ave Eva' van het Westvlaamse Theater Antigone, een eigenlijke ode aan de dichter Joost Van den Vondel, in Stadsschouwburg, toeg. 100 tot 450.

20.30 u TEATER Tristero speelt 'The American Dream' van Edward Albee over de absurde belevissen van een Amerikaans gezin, in Vlamingenstraat 83, toeg. 200/300.

22.30 u FILM 'El' (1952) van Luis Buñuel, een verhaal over een obsessieel jaloeze man, een van Buñuels sterkste aanvallen op de katholieke kerk, in Stuc, toeg. 100/150.

VRJDAG

8.30-17.00 u STUDIEDAG 'De dood in ons leven' met als moderator Edel Maex, psychiater en psychotherapeut, in Aud. Zeger Van Hee, Kollege De Valk, toeg. 1500, org. Zeger Van Hee, Fak. Rechtsgeleerdheid en anderen.

20.00 u VIDEO 'Mozartmateriaal concertaria' (1992) van Ana Torfs en Jurgen Persyn en 'L'art de couper un arbre' van Jan Vromman, in Stuc, toeg. 100/150.

20.30 u DANS Bert Van Gorp brengt nog een keer zijn vorige produktie 'Contre-Coeur', in Vlamingenstraat 83, toeg. 200/300.

22.30 u FILM 'Viridiana' (1961) van Luis Buñuel, over een novice die zich wijdt aan naastenliefde en door de bedelaars die ze uitnodigt wordt aangerand, in Stuc, toeg. 100/150.

ZONDAG

11.00 u KONCERT Het Ensemble Voca Lisa, koor van het conservatorium van Leuven, ul. H. Engels, in CC Oratorienhof, Mechelsestraat 111, toeg. 150.

11.00 u POEZIE 'Wereld zonder einde': een kennismaking met hedendaagse Europese poëzie, begeleid door akkoordmuziek, in Wentelsteen, Busleidendag 6D (Steege Vismarkt), toeg. gratis, org. Wentelsteen.

WOENSDAG

10.00-18.00 u BEURS Religieuze boeken- en tijdschriftenbeurs, met praktisch alle Nederlandse uitgeverijen met een religieus fonds, in fakulteit Godgeleerdheid, org. Vlaamse Bijbelstichting.

13.00 u KULTUUR Traditionele Mexicaanse muziek, door het trio Quetzal, in Hal van Onderwijs en Navorsing, UZ Gasthuisweg, toeg. gratis, org. Kultuurcommissie.

14.00 u LEZING 'De toekomst van Rusland' door Dr. V. Ronin, Docent Russisch aan de Katholieke Vlaamse Hogeschool Antwerpen, in Sencie-Instituut, Erasmusplein 2, toeg. 300, org. Leuven Inst. voor Centraal- en Oost-europese studies.

20.00 u VERGADERING Bijeenkomst van Studenten Tegen Racisme (Ster) onder andere over plannen rond een multi-kulturele dag, in Mala Ibrahim, Pater Damiaanplein 10.

20.00 u VIDEO 'Goldberg Variations' van Walter Verdin over een dansvoorstelling van Steve Paxton, en 3 videotapes van Herlinde Smet, in Stuc, toeg. 100/150.

20.30 u VOORDRACHT 'Filosofische en religieuze aspecten van druggebruik en -preventie' door Eric Nysmans, in St.-Jozefsruijme, Burgemeesterstraat, org. Thomas More-Genootschap.

22.30 u FILM 'Viridiana' (1961) van Luis Buñuel, over een novice die zich wijdt aan naastenliefde en door de bedelaars die ze uitnodigt wordt aangerand, in Stuc, toeg. 100/150.

ALFA
11/12: Studiedag Archeologie in Vlaanderen, in Justus Lipsiuszaal, Erasmus-huis.

APOLLOON
09/12: Sint-feest, in Gymnasium. 09/12: Sint-TD, in Waalberg.

EOOS
06/12 om 20.30 u: Japanse film & gezellig samenzijn (met de Sint), in Fak. 08/12: Uitstap naar Europa.

HISTORIA
06/12 om 21.00 u: Filmavond, in permanentie. 08/12 om 20.00 u: Kringvergadering. 08/12 om 22.00 u: Volleybal, in Rijschoolstraat. 09/12 om 22.00 u: Sinterklaasfeest (en Sint in de les), in Albatros.

KLIO
07/12 om 20.00 u: Presidiumvergadering, in praatkamer fak.

LBK
07/12: Sinterklaas-td, in Corso.

MECENAS
Filmfestival van 6/12 tot 9/12 in MSI 00.14, inkom: 60 fr, 2 films voor 100 fr. 06/12 om 19.30 u: 'The African Queen' (1951) van John Huston met Humphrey Bogart en Katherine Hepburn. 06/12 om 21.45 u: 'The Scarlett Empress' (1934) van Josef von Sternberg met Marlene Dietrich. 07/12 om 19.30 u: 'Amore in Citta' (1953) van Fellini en Antonioni. 07/12 om 21.45 u: 'Bringing Up Baby' (1938) van Howard Hawks, met Cary Grant en Katherine Hepburn. 08/12 om 19.30 u: 'Some Like It Hot' (1959) van Billy Wilder met

MAANDAG

20.00 u LEZING 'Lenen en heerlijkheden in het kwartier Leuven in de Middeleeuwen' door Doc. E. Van Ermen van het departement Geschiedenis van de KUL, in Witte villa, Mechelsevest 108, toeg. 75, org. Leuvense Gidsenbond.

20.00 u VERGADERING Bijeenkomst van Hand in Hand, in Mala Ibrahim, Pater Damiaanplein 10.

20.00 u VERGADERING Actiecomitee Delwar en Elvira moeten blijven, in Hui-zee Kariboe, Frederik Lintstraat 150.

20.30 u TEATER Toneelgroep Amsterdam speelt 'Glenn' over het muzikale genie Glenn Gould, in Vlamingenstraat 83, toeg. 200/300.

22.30 u FILM 'The Garden' (1990) van Derek Jarman: de traditie van de experimentele film wordt vermeld met moderne vormen van videokunst, in Stuc, toeg. 100/150.

Marilyn Monroe. 08/12 om 21.45 u: 'Swing Time' (1936) van Georges Stevens met Fred Astaire en Ginger Rogers. 09/12 om 19.30 u: 'Moulin Rouge' (1952) van John Huston met Zsa Zsa Cabor. 09/12 om 21.45 u: 'The Thirty-nine steps' van Hitchcock met Madeleine Carroll.

MEDICA
08/12: 24-uren van de muziek, in Doc's bar. 09/12: 24-uren van de muziek, in Doc's bar.

MERKATOR
07/12 om 22.00 u: Napoli op volle toeren.

POLITIKA
09/12: Streekweek, in Politika kafee. 08/12: Tappersvergadering, in Politika kafee.

PSYCHOLOGIE
07/12 om 21.30 u: 'Op Goed Geluk', in MSI.

ROMANIA
13/12 om 22.00 u: Kerstedeer, in Rumba, ink. 50/70.

VTK
07/12 om 20.30 u: Diskussieavond met Prof. De Grauwe, in Gebouw 5. 08/12 om 12.30 u: Babbeluch social: huisvestingsproblematiek, in St.-Janshuis. 09/12: Debat 'Huisvesting, vrije markt of basisrecht', in Huize Karibu. 09/12 om 20.00 u: Mexico-avond en cursus Spaans, in Aud. De Molen.

WINA
08/12 om 22.00 u: Winabar, in 't Alternatief.

DOENDERDAG

20.00 u BIJEENKOMST Eerste bijeenkomst van de werkgroep Groene Economie rond het basissamenkomen, in Projekthuis Genoege, Vlamingenstraat 116, org. Genoege.

20.00 u DANS Compagnie Aimé de Lignière met 'They Shoot People' over een uittredende danswedstrijd, in Stadsschouwburg, toeg. 100 tot 450.

Beiaardier Luc Rombouts speelt ermee De kloten van de pater

Het is al zes jaar geleden dat de universiteitsbeiaard nog eens aandacht kreeg in Veto. Daar zijn twee grondige redenen voor. De beiaard is ten eerste een instrument dat zichzelf al dagelijks in de kijker (of beter: in het gehoor) dringt, en volgens sommigen zelfs een irritante weg naar het trommelvlies baant. Ten tweede zijn er trappen in een toren. Beiaardier Luc Rombouts sprak met ons over klepels en erotiek. En hij bleek zelfs niet oud te zijn.

Rombouts: «Er is met de beiaard iets raars aan de hand. Iedereen die in ons land woont, heeft al wel eens een beiaard horen klinken. Is het niet in zijn eigen stad, dan ooit wel eens op tv, of tijdens een stadsbezoek. Toch is er geen enkel muziekinstrument waarover zoveel onduidelijkheid bestaat bij de mensen. Men stelt zich inderdaad een griaard voor bij dat klokken-spel, omdat men de beiaardier nooit of te nimmer ziet spelen. Hij blijft een abstract gegeven. Komt daarbij dat veel mensen het instrument vooral kennen uit ongunstige luister-situaties. Een aantal beiaarden in ons land zijn bijvoorbeeld in erg slechte staat en ze worden vaak gespeeld door matige beiaardiers met een ouderwets repertoire van volksliederen. Zo wordt de beiaard natuurlijk moeilijker van zijn anachronistische 'bijklank' ontdaan.»

Veto: Bij een beiaard denk je toch onmiddellijk aan klassieke muziek. Dat kan ook een reden zijn waarom mensen het instrument als anachronisme aanvoelen?

Rombouts: «Ja. Hoewel in popmuziek ook vaak met klokken wordt gewerkt omwille van de natuurlijke klank. Ik denk eerder dat de beiaard nog altijd geen komponist heeft gevonden die de mogelijkheden van het instrument volledig heeft uitgebuit. Tot nu toe heeft de beiaardier vooral aangepaste versies van muziekwerken voor andere instrumenten moeten spelen. Zijn repertoire bestaat dus uit covers. De luisteraar kent vaak de oorspronkelijke versie van het werk en verzoekt zich moeillijk met de beiaard-verse.»

Zagen

«Daar moeten we mee leren leven. Uit ervaring weet ik dat er eigenlijk een sociale situatie nodig is om mensen bewust te laten luisteren naar de beiaard. Ik probeer me daar dan ook zoveel mogelijk op af te stemmen. Toen een of twee jaar geleden het wetenschappelijk personeel van de KU Leuven naar Brussel stapte en demonstreerde tegen "de dood van het wetenschappelijk onderzoek", speelde ik 'Marche Funèbre' van Chopin om hen over het Lodezeplein te begeleiden. Dat bleek indruk gemaakt te hebben.»

«Diezelfde 'Marche Funèbre' heb ik dit jaar nog gespeeld, op de ochtend na het overlijden van de koning. De zondagsslapers die toen uit hun bed kropen zullen zich eerst wel afgevaardigd hebben wat de beiaardier bezielde, maar achteraf hebben ze waarschijnlijk de link gelegd naar Boudewijn. Op dat moment wordt de beiaard bewust beluisterd. Het is dat soort situaties dat ik zoek. Ik denk nu ook aan wat ik gedaan heb tijdens de manifestatie van Amnesty

International dit jaar. Na een minuut stilte bij een tapijt van kaarsen hoorden de mensen plots onaangekondigd, de beiaard klinken. Ik durf beweren dat velen onder hen voortaan anders naar de beiaard zullen luisteren.»

Veto: Is die sociale betekenis die je het instrument toekent niet wat overtrokken?

Rombouts: «Ja, een 'stem' naar de maatschappij is natuurlijk het ideaal. De universiteitsbeiaard van Leuven, die zou eigenlijk een kollektieve stem moeten zijn van alle groepen van mensen die iets te maken hebben met de KU Leuven. Zoals de beiaard in de achttiende eeuw speelde ter ere van de gilden, rederijkers-kamers, ambachten enzovoorts, zo hij dat vandaag moeten doen voor de Leuvenaer en de student.»

Vlaskaard

«Misschien is de beiaard ook wel een soort tegengif voor het individualisme van vandaag. We merken op dat er in onze cultuur veel minder dan vroeger tendenzen aan te tonen zijn. Dat we allen leven in onze subcultuur en dat we lekker cocoonen bij onze muziek, kledij... De beiaard is, als tegenpool daarvan, het enige instrument dat nog een kollektieve luisterervaring kan teweegbrengen.»

Veto: Je vergeet dan dat de mensen daar misschien zelf de behoefte niet meer toe voelen?

Rombouts: «Ik zeg niet dat je je daar goed bij moet voelen, maar ik vind het persoonlijk een interessant kenmerk van de beiaard. Natuurlijk mag het instrument niet te opdringerig worden, want daar struikelen vele mensen over, het vergelijkbare karakter van de beiaardbespelingen. Je moet er wel naar luisteren, je kan het niet ontlopen in de stad.»

«Dat is de negatieve kant van de medaille. Vanuit een positief oogpunt bekeken zou je kunnen zeggen dat dit instrument gratis en voor niks speelt. En dan nog wel voor iedereen, ongeacht rang, stand en ras. De beiaard, hoewel het voor typisch Vlaams doorgaat, is een democratisch, anti-nationalistisch instrument. Het staat pal tegenover de eigen-volk-eerstideologie. In die zin krijgt 'kollektieve luisterervaring' een erg actuele betekenis. Wat blijft is natuurlijk het feit dat sommige mensen zich aan de beiaardmuziek ergeren. Daarom vind ik het belangrijk dat de beiaardbespelingen op geregelde tijdstippen doorgaan. Zo weet men op welke momenten tijdens de week de radio moet aangezet worden op kot of thuis.»

«Ik kan wel zeggen dat ekstreme klachten van mensen mij zelden of nooit bereiken. Ik hoor wel hier en daar dat sommigen de beiaardmuziek

aanvoelen als een inbreuk op hun privacy. Maar dan denk ik altijd aan de zoveel andere en ergere inbreuken op de privacy waar veel minder op wordt gekanteld: het verkeer, het (nacht-)lawaai op straat of het ongevraagd neerplanten van lelijke, grijze gebouwen. Dat lijkt me allemaal veel storender dan een stuk beiaardmuziek.»

Veto: De beiaard heeft dus die typisch Vlaams-traditionele konnotatie. Wil je daar vanaar?

Rombouts: «Euh... ik vind bepaald niet dat we er verlegen om moeten zijn dat de beiaard in Vlaanderen ontstaan is. Dat is nogal duidelijk. Ik betreur eerder het feit dat het instrument zo'n zwaar op de maag liggende naam heeft gekregen: den beiaard. Je kan het vergelijken met 'Het ros Beyaard', 'De vlaskaard' enzoverder. En de naam die de bespeler van het instrument moet dragen klinkt ook al weinig verfrid. Als je dat vergelijkt met de naam die ze in Nederland gebruiken. Daar noemen ze de beiaard een carillon, naar het Frans. Veel mooier.»

«Wat wel een eigenaardige anekdote is, is dat het woord beiaard voor het eerst in onze geschiedenis voorkomt in een obscene kontekst. Iedereen herinnert zich wel hoe in 'Van den Vos Reynaerde' de kater Tybeert door Reinaart in het kippenhok van de pastoor werd gelokt. En hoe die pastoor, die net met zijn lief aan het vrijen was, de kater te lijf wil gaan met een stok. Redenerend dat de aanval de beste verdediging is, maakt de kater een sprong naar de pastoor, "ende trac hem uut dat ene dinc/Dat hem tusschen die bene hinc/In die burse sonder naert/Daermen den beyaert mede slaet." Dat is

«Het lawaai op straat lijkt me storender dan een stuk beiaardmuziek.»

twee eeuwen vooraleer we voor het eerst over klokken zullen horen in Vlaanderen! Niemand begrijpt dat.»

«De meeste instrumenten hebben eigenlijk een erotische, soms obscene konnotatie, in verband met hun vorm. De blaasinstrumenten staan voor mannelijk — de doelzakt bij uitstek — en de strijkinstrumenten — vooral de cello — voor vrouwelijkheid. De klok draagt twee seksen in zich: het mannelijke, de klepel, en het vrouwelijke, de klok zelf. Dat wordt wel vaker gebruikt in afbeeldingen en tekeningen.»

Veto: De geschiedenis van de universiteitsbeiaard gaat terug tot het eerste jaar van de Eerste Wereldoorlog.

Rombouts: «De Duitsers hebben toen lelijk huisgehouden in Leuven. Ze hebben de binnestad in de as gelegd, en de universiteitsbiblio-

teek, die toen nog in de Hallen gevestigd was, compleet verwoest. De Westerse wereld en vooral de Amerikanen waren nogal sterk geschokt door de zogenaamde 'Flames of Louvain', en zo is de alliantie snel op gang gekomen.»

«Ook in leper en Dendermonde hadden de Duitsers ondertussen gemooerd en verwoest. En de beiaard scheen voor de Amerikanen een symbool te zijn voor het Belgische volk dat ze zo vredelievend en trots vonden. In 1916 schreef ene George Edwards een boek over 'The Vanished Towers and Chimes of Flanders'. Een fel overdreven romantisch boekje met veel zin voor Amerikaanse symboliek, maar dat wel aansloeg. De Amerikanen zijn dan klokken beginnen importeren om hun geesneuvelden in België te herdenken. Of louter om zichzelf onsterfelijk te maken zoals de miljonaar Rockefeller. Die heeft in New York en Chicago twee beiaarden laten bouwen ter nagedachtenis van zijn eigen moeder. Dat zijn de twee zwaarste beiaarden ter wereld. Ik heb er ooit op gespeeld.»

Benul

«In de Tweede Wereldoorlog is het omgekeerde gebeurd. De Duitsers eisten overal in Europa de klokken op om het tin te gebruiken voor de productie van oorlogstuig. In België heeft het episkopaat gelukkig verkreget dat de beiaarden gespaard bleven. Dat was kultuurgoed. En de Duitsers hebben zich daar graag bij neergelegd om de kollaboratie in Vlaanderen te bevorderen: de 'Flamenpolitiek'. Zo zie je hoe de beiaard tegenstrijdige ideologieën kan dienen. Je kan hem altijd met iets associëren. Ik heb trouwens ooit een artikel geschreven over de beiaard en klassieke konditionering. Je weet wel, het fenomeen van de hond van Pavlov.»

Veto: Konkusie: heel Leuven loopt te kwijlen op dinsdagavond?

Rombouts: (lacht) «Nee, maar ik geloof wel dat studenten de vrijdagavondbespeling herkennen als een teken van het begin van hun weekend. Klassieke konditionering dus.»

«Om mijn verhaal te beëindigen, in 1979 is een Amerikaanse vrouwelijke beiaardier Leuven komen bezoeken. Ze vond hier drie beiaarden — van de universiteitsbibliotheek, de Sint-Pieterskerk en Sint-Geertrui — in slechte staat. Vooral het instrument in de bibliotheek was naar haar mening te mooi om het verder te laten vervallen, en ze heeft actie ondernomen. Vier jaar later was de restauratie voltooid en sindsdien wordt deze beiaard beschouwd als een van de mooiste instrumenten ter wereld. En dat kan ik beamen.»

Veto: Nu ben jij titularis-beiaardier van de Leuvense universiteitsbeiaard. Hoe heb je de trap naar de toren gevonden?

Rombouts: «Ik studeerde hier klassieke filologie. En ik ondervond dat mijn pianospel daardoor flink aan het verwateren was. Ergens in een krant heb ik dan een aankondiging van beiaardkursussen gelezen en ik ben daar naartoe gegaan met de idee mezelf een hobby te geven. Ik had geen flauw benul van wat een beiaard was. Iets met klokken, dat wist ik, maar meer ook niet. Dus begon ik les te volgen in de beiaardklas in de Bogaardenstraat.»

Massakantus

«In 1987 heb ik mijn eindexamen gehaald en ik ben nogal snel adjunct-beiaardier kunnen worden aan de unief. Nu ben ik al twee jaar titularis. Op dinsdag speel ik altijd een thema-programma. Dat kan vanalles zijn: barok, impressionisme, jazz, ragtime, repetitieve muziek zoals bij Cage of Wim Mertens. Op vrijdagavond is het een gevarieerd programma.»

Veto: Is Nirvana mogelijk op de beiaard?

Rombouts: «Nee, de korte beat van veel rockmuziek is onmogelijk te transponeren naar klokken, omdat die nu eenmaal bij elke aanslag doorklinken. En daarom heb je ook altijd in zekere mate een melodie nodig, die zich duidelijk onderscheidt van de onderbouw. De popmuziek die wel kan, leunt meer aan bij The Beatles, Billy Joel, Elton John. Maar ik zei het al: klokken worden vaak gebruikt in de popmuziek. Denk aan The Nits bijvoorbeeld.»

Veto: Een popconcert tesamen met beiaard, zou dat kunnen?

Rombouts: «Natuurlijk. Dat moet lukken. Ik denk bijvoorbeeld ook aan dansvoorstellingen op het Lodezeplein onder begeleiding van beiaardmuziek. Of een massakantus, of een doop zelfs. Het kan allemaal.»

Tom Kestens
Kris Jacobs

Luc Rombouts achter zijn klavier: "In popmuziek wordt ook vaak met klokken gewerkt."

(foto Kristof Claeys)

Je kan de beiaard bezoeken door je gewoon op dinsdag- of vrijdagavond om kwart voor zes aan te melden aan de ingang van de bibliotheek. Luc Rombouts speelt elke dinsdag en vrijdag om 18.00 u.